

busu Besim Atalay Beyin, kanunların açık yazılması için Mecliste bir (Dil Encümeni) teşkiline dair 2/324 ve Nizamnamei Dahilî Encümeninin, Türkiye Büyük Millet Meclisi Nizamnamei Dahilisi hakkında 2/505 ve Nizamnamei Dahilî Encümeninin Türkiye Büyük Millet Meclisi Tahkikat Encümenlerine davet edilecek şahitler hakkında 2/506 numaralı teklifi kanunleriyle Muş Mebusu Osman Kadri Beyin, Nizamnamei Dahilinin istizahına dair mevaddının tefsiri hakkında 4/127 ve Edirne Mebusu Hüseyin Rıfki Beyin, Nizamnamei Dahilinin 40 ncı maddesinin tefsirine dair 4/207 ve Edirne Mebusu Hüseyin Rıfki Beyin istihsalî ârâda müstenkif rey vermek usulünün ilgası hakkında 4/208 ve Edirne Mebusu Hüseyin Rıfki Beyin Nizamnamei Dahilinin bazı mevaddının tadiline dair 4/209 ve Edirne Mebusu Hüseyin Rıfki Beyin, Sefaret Erkânı ve Devairi Merkeziye rüesası müstesna olmak üzere alelâde samîine dühuliye varakası itası usulünün ref'i hakkında 4/227 ve Canik Mebusu Cavit Paşa'nın, kanunların tadil ve tefsiri hakkında Başvekâletten gelen azayı kiram tarafından verilen tezkere ve takrirlerde yalnız kanunun tarih ve numarasının zikriyle iktifa olunmayıp tadil ve tefsiri talep olunan mevaddı kanuniyenin aynen derci hakkında 4/302 ve Urfa Mebusu Saffet Kemal Beyin, (Kanun ve Sade Türkçe) unvanlı ve ihtisas erbabından müntehap bir encümen teşkili hakkında 4/326 numaralı takrirleri hakkında tayini muameleye mahal olmadığına dair Nizamnamei Dahilî Encümeni Mazbatası.

REİS — Okunacak efendim.

Riyasetî Celileye

Encümenimize muhavvel ve balâda müfredatı muharrer tadil teklifleri ve sair takrirler Dahilî Nizam-

namenin hini tanziminde kısmen nazarı dikkate alındıklarından ve bunların ayrı ayrı intacına ihtiyaç kalmadığından keyfiyet Heyeti Umumiyyeye arz olunur.

Nizamnamei Dahilî

Encümeni Reisi

Edirne

Faîk

Kâtip

Aza

Aydın

Mazhar

Mazbata Muharriri

Gelibolu

Celâl Nuri

Aza

Kastamonu

Hasan Fehmi

Aza

İstanbul

Ahmet Muhtar

REİS — Efendim, Mazbatayı reye arz ediyorum. Kabul edenler el kaldırsın, kabul etmeyenler el kaldırsın, kabul edilmiştir.

13. — Kastamonu Mebusu Ali Nazmi Bey ve Kütahya Mebusu Ragıp Beylerin, Kütahya Mebusu merhum Seyfi Bey ailesine Hidematı Vatanıye tertibinden maaş tahsisi hakkında 3/43 numaralı teklifi kanunisinin şayanı müzakere olduğuna dair Lâyiha Encümeni mazbatası.

REİS — Muvazaneyi Maliye Encümenine havale ediyoruz.

Takrirler

1. — Bolu Mebusu Fahih Rıfki Beyin, Dahilî Encümeninde derdesti müzakere olan Belediye Kanununa bazı mevad ilâvesine dair takriri.

REİS — Dahiliye Encümenine havale edilmiştir.

3. — MÜZAKERE EDİLEN MEVAD

REİS — Müzakere edilecek mevadda geçiyoruz.

1. — *Büyük Millet Meclisi Dahilî Nizamnamesi hakkında Nizamnamei Dahilî Encümeni teklif ve mazbatası.*

REİS — Dahilî Nizamnamenin mütebaki maddelerinin müzakeresine başlıyoruz :

(Bütçe Hakkında Talimatname, Bütçeye Munzam Madde

Madde 129. — Muvazenei Umumiye Kanununa taalluk edip masarifin artırılması veya varidatın eksiltilmesini mucip olacak tadilname veya munzam maddeler ancak alâkadar bütçeye ait mazbatanın dağıtılmasını takip eden yedi gün zarfında teklif edilebilir. Umumi ve zati maaşlar, tahsisat, gündelik ve

harcırahların artırılmasına, memuriyet ihdasına veya bunların mer'i kanunlarla muayyen olan hudutlar haricinde tevsiine dair Mebuslar tarafından tadilname veya bütçeye munzam madde teklif edilemez.

Her iki fıkradaki hükümler bilâvasıta vergiler kanunlarına, tahsisat itasını tazammun eden kanunlara da şamildir.

Bu maddede munderiç takyidat Hükümet veya Bütçe Encümeni tarafından kabul edilen veya elli imzayı havi olan tekliflere şâmil değildir. Bu teklifler Bütçe Encümenine havale olunur.

REİS — Efendim, Encümenin tadilen getirmiş olduğu madde budur. Mütalâa var mı? (Hayır ses-

leri). Reye arz ediyorum. Kabul edenler el kaldırsın, kabul etmeyenler el kaldırsın, Kabul edilmiştir.

Bütçeye ve Vergi Kanunlarına taalluku Olmayan Ahkâm

Madde 130. — Muvazenei Umumiye Kanunu ile bilâvasıta, vergiler kanunlarına ve tahsisat itasını iktiza ettiren kanunlara varidat veya masarife taalluk etmeyen hükümler derc edilemez.

Bu kanunların müzakeresi sırasında vukubulacak teklifler ancak mevcut maddelere doğrudan doğruya taalluk etmek şartıyla reye konabilir.

REİS — Bu madde de encümenenden gelmiştir. Mütalâa var mı? Reye arz ediyorum. Kabul edenler el kaldırsın, kabul etmeyenler el kaldırsın, kabul edilmiştir.

Madde 139. — İşarî reye müracaat zarurî olmayan sair hususlarda açık rey verilmesi talebe mütevakıftır.

Açık rey bir meselenin ilk reye konmasında 15 mebus tarafından tahriren talep olunabilir.

Mesele reye konurken Reis ve Kâtiplerce şüphe hasıl olursa, yalnız beş mebus şifahen açık rey talep edebilirler.

Açık rey isteyenlerin isimleri Resmî Gazete ile ilân olunur.

REİS — Bu madde de encümenenden tadilen gelmiştir. Mütalâa var mı? Reye arz ediyorum. Kabul edenler el kaldırsın, kabul etmeyenler el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Madde : 147

Antalya Mebusu Rasih Bey bu madde hakkındaki takririni geri aldığından maddenin aynen reye konmasını teklif ederiz.

Reis	Mazbata Muharriri
Edirne	Gelibolu
Faik	Celâl Nuri
Tokat	Kastamonu
Emin	Hasan Fehmi
Siverek	Mersin
	Niyazi

REİS — Efendim, Rasih Bey takririni geri almıştır. Binaenaleyh madde hakkında mütalâa var mı? Reye arz ediyorum. Maddeyi aynen kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Efendim, 182 nci maddeden itibaren müzakereye başlıyoruz.

Onyedinci Bab

Teşrii Masuniyetin Kaldırılması Şekli

Madde 182. — Bir mebusun teşrii masuniyetinin kaldırılması için vukubulacak talepler mahkemelerden Adliye Vekâletine tebliğ olunur.

Adliye Vekâleti esbabı mucibeyi muhtevi bir tezker ile mezkûr talebi Başvekâlet vasıtasıyla Meclîs Riyasetine gönderir.

Reis bu talebi Teşkilatı Esasiye ve Adliye Encümenlerinden mürekkep muhtelif bir encümene havale eder.

Encümen Reisi, kur'a ile beş azadan mürekkep bir ihzari encümen tefrik eder.

Bu ihzari encümen gizli reyle kendine bir Reis ve bir de Mazbata Muharrirliğini ifa edecek kâtip intihap eder.

Encümen bütün evrakı tetkik edip o mebusu dinler. Encümen şahit dinleyemez.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi aynen reye arz ediyorum. Kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Encümenin Ne Müddette İş İntaç Edeceği

Madde : 183. — İhzari ve hususi encümenler bir masuniyetin kaldırılması hakkında kendilerine muhavvel evrakı en çok bir ayda intaç ederler.

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Efendim, (Hususi) kelimesi yanlışdır. (Muhtelit) kelimesi konacaktır.

REİS — Efendim, Encümeni hususi kelimesi yanlışdır. Muhtelit Encümen olacaktır diyor. Başka mütalâa var mı? (Hayır sesleri) Maddeyi tashih veçhile kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Efendim, teklif olunan 184 ncü madde biraz muğlaktır. Onun için bilahara düşündük. Mebusların işleyecekleri iki türlü cürüm vardır. Birincisi Teşkilatı Esasiye Kanununun 12 nci ve 27 nci maddeleri mucibince mebusluğa mani cürümlerdir. İkincisi de bunlardan maada olan cürümlerdir ki, biz bunların her ikisini de nazarı dikkate alarak 184 ncü maddenin birinci ve ikinci fıkrası olmak üzere şu fıkraları teklif ediyoruz. Diğerleri aymıdır.

Masuniyetin Kaldırılmasının Sebepleri

Madde 184. — Bir mebusa Teşkilatı Esasiye Kanununun 13 ncü ve 27 nci maddelerinde mevzuubahis olan memnu fiillerden biri isnat olunur ve ihzari Encümen, tetkikat neticesinde buna kanaat hâsıl ederse teşrii masuniyetin ref'i lüzumuna dair mu-

dellel bir mazbata tanzim ve Muhtelit Encümene takdim eder.

Eğer isnat olunan memnu fiil yukarıda zikredilen maddelerde sayılan nevilere değilse ihzari encümen muhakemenin devre sonuna taliki hakkında bir mazbata tanzim ve kezaik Muhtelit Encümene takdim eder.

Muhtelit Encümen bu bapta ikinci bir karar itihaz eder.

O mebus isterse İhzari Encümende, Muhtelit Encümende ve Heyeti Umumiyyede kendini müdafaa eder veyahut bir arkadaşına ettirir.

Heyeti Umumiye bu hususta kararını verir.

REİS — Mütalaa var mı?

RASİH BEY (Antalya) — (Takibat ve muhakemenin) denilse daha iyi olmaz mı?

REİS — Yani (muhakeme) kelimesinden evvel (takibat) kelimesi konacak öyle mi efendim?

RASİH BEY — Evet efendim.

REİS — İhzari Encümen kelimesinden sonra (takibat) kelimesinin ilavesi teklif olunuyor. Encümen kabul ediyor mu?

SÜLEYMAN SIRRI BEY (Bozok) — Efendim, bu 184 ncü maddenin birinci fıkrasında bir mebusa memnu fiil isnat olunursa...

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — O değişti.

REİS — Encümenden daha vazih bir madde geldi. Onu müzakere ediyoruz.

Mütalaa yoktur, maddeyi reynize arz ediyorum, Kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Bu Bapta Bizzat Mebusun Talebi

Madde 185. — Masuniyetinin kaldırılması için bir mebusun kendi talebi kâfi gelmez.

REİS — Mütalaa yoktur. Maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Açık Müzakere

Madde 186. — Hilafına karar olmadıkça masuniyetin kaldırılması hakkındaki müzakere açık cereyan eder.

REİS — Mütalaa yoktur. Maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Onsekizinci Bab

İnzibati Cezalar Nevileri

Madde 187. — Bu nizamnamenin muhafazası noktasından mebusların uğrayacakları cezalar üç türdür.

1. İhtar;
2. Takbih;
3. Muvakkaten Meclisten çıkarılmak.

REİS — Efendim, mütalaa yoktur. Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler ellerini kaldırsın... Kabul etmeyenler ellerini kaldırsın... Kabul edilmiştir.

İhtar

Madde 188. — İhtar cezasını müstelzim hareketler şunlardır :

1. Söz kesmek;
2. Sükûneti bozmak;
3. Şahsiyatla uğraşmak.

REİS — Mütalaa yoktur. Kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın... Kabul etmeyenler ellerini kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Takdir Hakkı

Madde 189. — İhtar cezasını takdir ve infaz etmek hakkı Riyasetindir.

Bir mebus ihtarla uğradıktan sonra mutavaat gösterip kendini tebriye etmek isterse ona ruhsat verilir.

Mezun değil iken söz söylediğinden dolayı ihtar cezasına uğrayan mebus inikadın veyahut celsenin sonunda söz alabilir.

Bununla beraber bu ruhsatın inikadın veyahut celsenin sonundan evvel verilmesi Reisin elindedir.

Reis, mebusun izahatını kâfi görmezse ihtarını ipka eder. Kâtipler bunu kaydederler.

Bir mebus aynı inikatta iki defa ihtar cezasına uğrarsa keyfiyet zabıt hülâsasına dercolunur.

REİS — Efendim, mütalaa yoktur. Maddeyi reye koyuyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

İki Defa İhtarın Akıbeti

Madde 190. — Bir inikatta iki defa ihtar cezasına uğrayan bir mebusun o inikadın sonuna kadar söz söylemekten memnuiyetine, Reisin teklifi üzerine Meclis müzakeresiz işari reyle karar verebilir.

AHMET REMZİ BEY (Gaziantep) — Efendim, serlevhada (akıbeti) tabiri vardır. Onun yerine (neticesi) denilse daha iyi olur.

ENCÜMEN MAZBATA MUHARRİRİ CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Pekâlâ efendim.

ENCÜMEN REİSİ FAHİK BEY (Edirne) — Serlevha zaten kanun değildir ki...

REİS — Başka mütalaa yoktur. Serlevhayı tashih ettikten sonra maddeyi aynen reynize arz ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Takbîh

Madde 191. — Takbîh cezasını müstelzim olan hareketler şunlardır :

1. Aynı inikatta iki kere ihtar cezasını gördüğü halde bunu müstelzim hareketlerden vazgeçmemek;
2. Bir ay içinde üç kere ihtar cezasına uğramak;
3. Mecliste bir gürültüye sebep olmak veyahut Meclisin işlerine iştirakten imtina için bir ittifak akdetmeye Heyeti Umumiye alenen ve gürültülü bir surette ön ayak olmak;
4. Arkadaşlarından bir veya birkaçını tahkir ve kavlen tehdit etmek.

REİS — Mütalaa yoktur. Maddeyi kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen ellerini kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Meclisten Muvakkaten Çıkarılmak

Madde 192. — Meclisten muvakkaten çıkarılmak cezasını müstelzim hareketler şunlardır :

1. Takbîh cezasına uğradığı halde bunu müstelzim hareketlerden vazgeçmemek;
2. Aynı inikatta üç kere takbîh cezasına uğramak;
3. Heyeti Umumiye müzakerelerinde halkı cebri muamla, dâhilî kıyam ve isyanlara veyahut Teşkilâtı Esasiye Kanunu ahkâmına tecavüze teşvik etmek;
4. Reisi Cumhuriyet, Hükümeti, Vekilleri, Meclisin Heyeti Umumiyesini, Reisini veya bir kısmını tahkir veya kavlen tehdit etmek.

CELÂL NURÎ BEY (Gelibolu) — Efendim, Nizamnamedeki mevad meyanında Mecliste cürüm teşkil eden bir mesele madde şeklinde tedvin edilmemiştir. Bütün nizamnamelerde vardır. Meclis binaları ve müştemilâtı dahilinde bir fiili memnu ika edilir ve bunun da takibatı adliye mecali olmazsa onun için beşinci fıkra olarak, Meclis binaları ve müştemilâtı dahilinde memnu bir fiil irtikâp etmek suretiyle bir beşinci fıkra ilâvesini teklif ediyoruz. (İşitemiyoruz sesleri) Meclis binaları dahilinde bir cürüm çıkarsa buna dair her devlet nizamnamesinde madde vardır. Bu madde bizim müsveddemizde eksikti. Buna dair Adliye Encümeni Reisi Mustafa Fevzi Beyefendi hazretleriyle bilmükazere bir madde tedvin ettik. O madde inzibat faslına ilâve edilecektir. Yalnız bu intibati cezadır. Bu inzibati cezalar içersinde Meclis binaları ve müştemilâtı dahilinde bir fiili memnu ika edene de Meclisten muvakkaten dışarı çıkarılmak cezası verilmeğe lâzımgelir. Eğer ilâve edilmezse cezasız kalır. Bunun için bir beşinci fıkra teklif ediyoruz.

AHMET REMZİ BEY (Gaziantep) — Efendim, geçen takbîh maddesinde tahkirden bahsedilmişti. Arkadaşlardan bir veya birkaçını tahkir edenler denmişti. Şimdi bu maddede «Meclisin Heyeti Umumiyesini, Reisini veya bir kısmını tahkir edenler» deniyor. Bu tefrikten maksat nedir? Ve tahkir nasıl olursa tahkir olur!

CELÂL NURÎ BEY (Gelibolu) — Şu 191 nci maddenin dördüncü fıkrasında «arkadaşlardan birini veya birkaçını tahkir» deniliyor, fakat bu maddenin dördüncü fıkrasında ise : «Reisicumhuru, Hükümeti, Vekilleri, Meclisin Heyeti Umumiyesini, Reisini veya bir kısmını tahkir veya kavlen tehdit etmek» ki daha ağır bir cezayı istilzam ediyor. Arasındaki fark budur.

Nasıl olursa tahkir olacağına gelince; bunu Makamı Riyaset takdir eder. (Bu fıkra çıksın sesleri)

SÜLEYMAN SİRRI BEY (Bozok) — Reis Bey, rey koyunuz.

REİS — Efendim, encümenin teklif ettiği beşinci fıkrayı okuyoruz.

Fıkra 5. Meclis binaları ve müştemilâtı dahilinde memnu bir fiil irtikâp etmek.

AHMET REMZİ BEY (Gaziantep) — Reis Bey; müsaade buyurunuz, bendeniz izahattan sonra dâhi iki fırka arasındaki farkı anlayamadım. Kabul edilen 191 noi maddedeki fırka arkadaşlardan biri veya birkaçını tahkir eden, diyor. Yani mebusları demektir. Birkaç mebusu demektir. Vekil de mebusdur. Binaenaleyh orada hüküm varken burada Reis veya Vekilleri için ayrı bir hüküm koymak muvafık olmaz. Şu halde bir yerde bir fıkra bir hareket takbîh cezasını müstelzimdir, diğerinde ihraç cezasını müstelzimdir. Arasında münâfât vardır.

CELÂL NURÎ BEY (Gelibolu) — Münâfât yoktur, arkadaşlarından birkaçını yani üçünü, dördünü tahkir ederse o ceza verilir, ötekinde Reisini veya bir kısmını bir fıkrayı ve bir Heyeti Umumiye kastediyor. Kısım ile mecmuu arasında bir fark olması lâzımgelir (Tay sesleri) eğer bunu sarîh bulmuyorsanız başka bir kelime bulunuz, tay olmaz çünkü böyle bir fiil olursa bunun cezası olmak lâzımdır. Eğer tayyebilecek olursa bunun yerine bir şey ilâvesini teklif ediyorum. (Olmaz sesleri).

REİS — Başka mütalaa var mı efendim?

Riyaseti Celileye

192 nci maddenin dördüncü fıkrasının tayyını teklif ederim.

Denizli Mebusu
Haydar Rüştü

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Efendim, Encümen bu taya taraftar değildir. (Meclis taraftardır sesleri),

REİS — Efendim, 191 nci maddenin dördüncü fıkrasında «arkadaşlarından bir veya birkaçını» diyor-du. Buradaki fıkra ise Reisicumhuru, Hükümeti, Vekilleri, Meclisin Heyeti Umumiyesini, Reis veya bir kısmını tahkir veya kavlen tehdit etmek diyor ki; bu son kısımdaki kelimelerin mefhumları öbür maddede dahil değildir. Tensip buyursanız bu maddeyi encümene verelim. (Hayır sesleri).

REİS — Tay teklifini reynize arz ediyorum. Kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Şu halde dördüncü fıkra tayyedilince beşinci fıkra olarak teklif edilen fıkra, dördüncü fıkra olacaktır. (Öyle sesleri).

Başka mütalaa var mı efendim? (Hayır sesleri) Dördüncü fıkranın yerine encümenin teklif ettiği fıkrayı ilâve ediyoruz, öylece bunu reye arz ediyorum. Kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Meclisten Çıkarılma Cezası Nasıl İcra Olunur

Madde 193. — Takbih ve muvakkaten Meclisten çıkarılmak cezaları Reisin teklifi üzerine Heyetçe müzakeresiz ve işarı reyle kararlaştırılır.

Aleyhinde böyle bir ceza teklif edilen mebusun bizat veyahut arkadaşlarından biri vasıtasıyla izahat vermeye hakkı vardır.

Takbih ve muvakkaten Meclisten çıkarılmak cezaları za'at hulâsasına dercedilir.

REİS — Mûsalaa yoktur. Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Onbeş Günlük Tahsisatın Kesilmesi

Madde 194. — Takbih cezası yedi ve muvakkaten Meclisten çıkarılmak cezası onbeş günlük tahsisatın kesilmesini müstelzimdir.

MUSTAFA FEVZİ BEY (Konya) — Hiç akıl kabul etmez. (Tay tay sesleri.)

REİS — Bir takrir vardır efendim.

Riyaseti Celileye

194 ncü maddenin tayyını teklif ederim.

Konya

Mustafa Fevzi

REİS — Maddenin tayyı teklif ediliyor efendim. Teklifi reynize arz ediyorum. Kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Madde tayyedilmiştir.

Af Dilemek

Madde 195. — Muvakkaten Meclisten çıkarılmak cezasına uğrayan bir mebus ruhsat alıp kürsiye çıkarak alenen af dilerse tekrar Meclise girmek hakkını haiz olur.

Şu kadar ki kesilen tahsisatı kendisine iade edilmez. Mükerrerler bu haktan mahrumdurlar.

REİS — Efendim, tayyedilen 194 ncü madde mucibince bu maddedeki «şu kadarki kesilen tahsisatı kendisine iade edilmez» fıkrasını kaldırmak icabediyor. (Doğru sesleri)

AHMET REMZİ BEY (Gaziantep) — Bir sual soracağım. Muvakkaten Meclisten çıkarılmak cezası bir celseye mi? Bir inikada mı aittir?

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Yedi gün diye 196 ncı maddede vardır.

REİS — Efendim, demin söylediğim fıkrayı tay suretiyle maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Yedi Gün Salona Girmekten Memnuiyet

Madde 196. — Meclisten muvakkaten çıkarılmak cezasına uğrayan mebus hemen içtima salonundan dışarıya çıkmaya mecbur ve ondan sonra yedi gün içtima salonuna girmekten memnudur.

Bu cezaya uğrayan mebus içtima salonunu terk etmekten imtina ederse celse muvakkaten kaldırılır ve Reis o mebusu salondan çıkartır. (Tay sesleri.)

REİS — Mütalaa var mı efendim?

MUSA KÂZİM BEY (Konya) — «Celse muvakkaten kaldırılır» diyor. Bundan maksat nedir? Celse kapatılır demek lâzımdır.

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — («kaldırılır» kapatılır demektir. (kapatılır sesleri.)

REİS — Başka mütalaa var mı efendim?

ŞÜKRÜ KAYA BEY (Menteşe) — Yedi gün salondan dışarı çıkarılmak cezası çoktur. Üç günden yedi güne kadar dersek Makamı Riyaset bunu takdir eder, çok iyi olur.

AHMET HAMDİ BEY (Bozok) — Yedi gün iyidir. İstanbul'a gider.

REİS — Efendim bir takrir vardır.

Riyaseti Celileye

Maddenin yedi gün yerine bir celseden üç celseye kadar suretiyle tadilini teklif ve rica ederim.

Menteşe

Şükrü Kaya

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Bu maddenin tayyı katiyyen olamaz. (Gürültüler) Çünkü esasen böy-

le bir ceza konulmuştur. Bu cezanın hükmü nedir diye bir sual sorulur. Binaenaleyh Riyaset Makamı da vazifei inzi'batıyeyi ifa edemez.

Şükrü Kaya Beyin teklifine gelince; diğer gördüğümüz nizamnamelerin ekserisinde bu müddet onbeş gündür. Biz bunu yedi güne indirdik. Eğer bunu üç günden yedi güne kadar diye Reisi muhtar bırakacak olursak Reis olan zat müşkülât çeker. Maddenin ay-nen ipkasını teklif ederim.

(Şükrü Kaya Beyin takriri tekrar okundu.)

REİS — Bu teklifi kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

SÜLEYMAN SİRRI BEY (Bozok) — Reis Beyefendi; Şükrü Kaya Bey üç celse diye yazmışlardır. Olabilir ki bir günde dört celse olur, binaenaleyh inikâat demeliyiz.

REİS — Efendim, Süleyman Sırrı Bey celse yerine inikâat teklif ediyorlar. (Celse, celse sesleri.) Bir celseden üç celseye kadar şekli kabul edilmiştir. Maddeyi ona göre tashih ettik. Bu tashihe göre maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Ondokuzuncu Bâb

Mezuniyet

Sekiz Günlük İzin

Madde 197. — Tahrirî müracaatı üzerine Reis bir mebusa sekiz günlük mezuniyet verebilir, daha fazla mezuniyetler için Meclisin müsaadesi alınmak şarttır.

REİS — Mütalaa var mı efendim?

ZÜLFÜ BEY (Diyarbakir) — Efendim, tahrirî kelimesi kalmalıdır. Reis, şifahî bir hafta mezuniyet verebilir. (Tahririye hacet yok sesleri.)

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Tahrirî, inzi'batı mucip olduğundan lâzımdır.

REİS — Efendim, (tahrirî) kelimesinin tayyını teklif ediyorlar. Encümen muvafakat ediyor mu?

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Pekâlâ efendim,

REİS — O halde maddeyi tashih veçhile reye arz ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Daha Fazla Mezuniyet

Madde 198. — Sekiz günden fazla mezuniyet talepleri iptida Riyaset Divanınca tetkik olunur.

REİS — Mütalaa yoktur efendim. Maddeyi kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Mecliste Karar

Madde 199. — Mezuniyet taleplerini Meclise arz ederken Reis, bunların herbiri hakkında Divanın mütalâasını da bildirir.

Meclis, müzakeresiz işarî reyle karar verir.

REİS — Mütalaa var mı efendim?

SÜLEYMAN SİRRI BEY (Bozok) — Reis kelimesi daha evvel olsa iyi olmaz mı? Maddede ortaya yazılmış.

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Pekâlâ efendim,

REİS — Efendim, başka mütalaa yoktur, musahhah şekil okunacaktır.

Mecliste Karar

Madde 199. — Reis, mezuniyet taleplerini Meclise arz ederken, bunların herbiri hakkında Divanın mütalâasını da bildirir.

Meclis, müzakeresiz işarî reyle karar verir.

REİS — Maddeyi bu suretle kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

İzinsiz Kayıp

Madde 200. — Birbiri ardına üç inikâtta yapılan yoklamalarda veyahut açık rey istihsalinde bir mebusun Meclise devam etmediği tebeyyün ederse o mebus izinsiz kayıp addedilir.

Mebusun gaybubetini tezkiye eden hususların tetkik ve takdiri İdare Amirlerine aittir.

Gaybubeti meşru bir mazerete müstenit olmadığı anlaşılan bir mebusun ismi Resmî Gazeteye derç ile ilân olunur. Bu husustaki şikâyetler Riyaset Divanına arz edilir.

REİS — Mütalaa var mı efendim?

AHMET REMZİ BEY (Gaziantep) — Serlevhada (İzinsiz kayıp) var. Kayıp tabiri istilâhen başka maksat ifade eder. Binaenaleyh encümen kabul ederse (İzinsiz gitme) desek hem Türkçe olur, hem daha iyi olur,

Saniyen; metinde (o mebus izinsiz kayıp addedilir) diye yazılıdır. Bunun yerine (o mebus izinsiz addedilir) desek daha muvafık olur.

ALİ NAZMÎ BEY (Kastamonu) — İkinci fıkrada (Mebusun gaybubetini tezkiye eden hususların tetkik ve takdiri İdare Amirlerine aittir.) deniyor. Burada (tezkiye) tabirinden maksat nedir?

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Bunu jüstifiye mukabili koyduk. Haklı gösteren demektir. Tamamen mukabildir, Kamusu açarsanız orada görürsünüz.

REİS — Efendim, Cavit Beyin bir takriri var, serlevhade (kayıp) yerine (izinsizlik) teklif ediyorlar. Encümen kabul ediyor mu?

ENCÜMEN NAMINA CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Kabul ediyoruz efendim.

REİS — Kayıp kelimeleri Ahmet Remzi Beyin teklifi üzerine kaldırılıyor. Encümen de buna muvafakat etti.

RASİH BEY (Antalya) — Fıkarda tezkiye eden hususların tetkik ve takdiri İdare Amirlerine aittir, deniyor. Yukarıda İdare Amirlerine ait vazaifi kabul etmiştik. Orada buna dair birşey yoktu. Mebusların mezuniyetlerine ait hususat tamamen Divanı Riyasete aittir. İdare işleri meyanında değildir. Onun için burada (İdare Amirlerine) tabirine lüzum yoktur.

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — 20 nci bapta İdare Amirlerinin tayin edilen vazaifi meyanında mezuniyet meselesi de vardır.

REİS — Hangi maddede?

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Gelecek maddelerde vardır efendim.

RASİH BEY (Antalya) — Hayır, idare memurlarının vazifelerine ait olan madde kabul edilmiştir.

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — 212 nci maddenin 6 ncı fıkrasında (Mezun mebusların defterini tutmak) kaydı vardır.

REŞİT BEY (Malatya) — Bendenize kalırsa maddedeki bu tezkiye lâfzı fazladır, zaittir. Burada bir mebusun mazeretini tetkik idare memurlarına aittir desek kâfidir zannederim.

REİS — Bir takrir veriniz.

Riyasete

Tezkiye eden yerine (muhik gösteren) tabirinin konulmasını teklif ederim.

Gaziantep
Ahmet Remzi

AHMET REMZİ BEY (Gaziantep) — Efendim, fıkrayı (Muhik gösteren) tabiriyle okursak daha iyidir, (Mebusun gaybubetini muhik gösteren hususların tetkik ve takdiri İdare Amirlerine aittir.) diyelim.

REİS — Bir takrir daha vardır.

Riyasete

200 ncü maddenin ikinci fıkrasındaki (İdare Amirleri) yerine (Divan Riyaseti) kaydının ikamesini teklif ederim,

Denizli
Haydar Rüştü

REİS — Efendim; takrirlerden birisi (tezkiye eden) kelimesinin yerine (muhik gösteren) kelimesinin kon-

masını teklif ediyor. Diğeri de (İdare Amirleri) yerine (Divanı Riyasete aittir) diyor. Şimdi bir takrir daha vardır onu da okuyalım.

Riyaseti Celileye

200 ncü maddenin ikinci fıkrasının tayyını teklif ederim.

Çorum
İsmail Kemâl

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Tay olamaz. Böyle bir mesele zuhur eder, tetkik etmek lâzımdır. Tay etmek hiç doğru değildir.

REİS — Efendim, evvelâ tay teklifini reynize arz ediyorum. Tay teklifini nazarı dikkate alanlar lütfen el kaldırsın... Nazarı dikkate almayanlar el kaldırsın... Nazarı dikkate alınmamıştır.

Haydar Rüştü Beyin teklifleri veçhile Divanı Riyasete aidiyetini kabul edenler el kaldırsın..., Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

(Tezkiye eden) yerine (muhik gösteren) kelimesini kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrası : (Mebusun gaybubetini muhik gösteren hususların tetkik ve takdiri Divanı Riyasete aittir.) şeklinde tashih olunmuştur. Maddeyi bu şekilde kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Tahsisatın Kesilmesi

Madde 201. — İzinsiz veya mezuniyetini geçiren mebusların geçirmiş oldukları günler tahsisatlarından kesilir. (Doğru sesleri.)

REİS — Mütalaa yoktur. Kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Avdet

Madde 202. — Mezuniyet alan mebus, müddetinin inkizasında Reis veya İdare Amirleri nezdinde ispatı vücut eder. (Olmaz sesleri)

ZÜLFÜ BEY (Diyarbakir) — Fazla bir şeydir.

REİS — Efendim, takrirler vardır, okunacaktır.

Riyaseti Celileye

202 nci maddedeki (veya İdare Amirleri) kaydının tayyını teklif ederim.

Denizli
Haydar Rüştü

Riyaseti Celileye

Pek lüzumsuz olan 202 nci maddenin tayyını teklif ederim.

Diyarbakir
Zülfü

Riyaseti Celileye

202 nci maddenin tayyırı teklif ederim.

Diyarbakır

Cavîr

Riyaseti Celileye

202 nci maddenin inkızasından sonra ibaresinin tayyırı ile yerine (Mecliste ispatı vücut eder) ibaresinin yazılmasını teklif ederim.

Bozok

Süleyman Sırrı

CELÂL NURÎ BEY (Gelibolu) — Efendim, Bu eski 170 nci maddedir. İpkası lâzımdır.

REİS — Efendim, tay teklifini reye arzedeceğim. Encümen, bu eski 170 nci maddedir, ipkasını teklif ederiz diyor. Tay teklifini reynize arz ediyorum. Tayyırı kabul edenler lütfen el kaldırsın, kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Diğer takrirlerin rey'e vazına hacet kalmamıştır.

İki Aydan fazla mezuniyet takdirinde tahsisat

MADDE: 203 — Bir içtima senesinden sekiz günlük ve Heyeti Umumiye kararıyla istimal edilen mezuniyetlerden iki aydan fazlası için tahsisat verilmesi Heyeti Umumiyenin ayrıca bir karar ittihaz etmesine vabestedir. (Anlaşılmıyor, İzahat versinler sesleri)

CELÂL NURÎ BEY (Gelibolu) — Efendim, Hazinenin menfaatını siyaneten böyle bir maddenin tedvinine lüzum gördük. Maksat doğrudan doğruya Hazinenin menafii ve Meclise devam meselesidir. Arzu buyursanız tayyedersiniz, arzu ederseniz kabul edersiniz.

SÜLEYMAN SİRRİ BEY (Bozok) — «Sekiz günlükten» dense daha güzel olur.

CELÂL NURÎ BEY (Gelibolu) — O ibare meselesi, şimdi aslına bakalım.

RASİH BEY (Antalya) — Efendim, bu madde en ziyade Meclise devamı temin için vazedilmiş bir maddedir. Encümen kısmen haklıdır. Mazereti meşrualar veya hastalığı olanlar yani son fıkra için Meclisi Alinin hususi bir karar vermesiyle o kısım temin edilmiş olur, kendimiz hakkında karar verirken üzerimizde bulunan milletin bir vekâleti umumiyesi vardır. Bu vekâleti umumiyeyi alırken şunu bilerek almışız ki, bize bir vazife tevdi edilmiştir. Biz, o vazifeyi bilerek Milletle akdi mukavele etmişizdir. O mukavele mucibince burada çalışmak şarttır, farzdır, bir borçtur. Bu gerek kanuni, gerekse vicdani bir borçtur. Ne telakki edersek edelim. Bir çok arkadaşlarımızı biliyoruz, isimlerini burada

Meclis kürsüsünde teeddüben zikretmiyeceğim. Sene geçiyor, Meclisi Aliye gelmiyorlar. Bu, millettan aldığımız vazifei vekâleti suistimaldir. Onun için arkadaşlarımız böyle mazeretsiz, hastaliksız Meclisi Aliye gelmemesi millettan aldığı vekâleti suistimal etmesi demektir. Bu ihmal Meclisin temsil ettiği hâkimiyeti milliye esasına karşı biraz kayıtsızlıktır (Alkışlar).

FAİK BEY (Tekirdağ) — Efendim, Mebusların vazifelerini hüsnü ifa etmesi için bir zıman aramak ve bunu da üçbuçuk kuruşluk bir yevmiyede bulmak, bence Mebusluğun ne demek olduğunu anlamamak demektir. (Bravo sesleri) Mebusları vazifesine sevk eden, vazife hissi ve müekkillerinin kendilerine itimadıdır. Bundan başka bir saik ile Mebusları çalıştırmak isterseniz doğru bir yola gitmemiş olursunuz. Binanaleyh maddenin tayyırı lâzımdır.

SÜLEYMAN SİRRİ BEY (Bozok) — Çok güzel, çok iyi bir maddedir. Onu düşünen hiç yoktur.

AHMET REMZİ BEY (Gaziantep) — Efendim madde zait değildir. Madde, Meclis azasının takyidi mahiyetinde bir maddedir. Rasih Bey çok güzel izah ettiler. Bu noktai nazardan Meclisi Alinin maddeyi kabul edeceğini bildiğim için yalnız şeklen ve kısmen tadilini teklif edeceğim. O da, (Bir içtima senesinde iki aydan fazla mezuniyet alana tahsisat verilebilmesi Heyeti Umumiyenin kararına vabestedir.) İbare birbirini tutmuyor, değiştirilmesi lâzımdır.

Saniyen sekiz günlük içtimadan fazlası için tefrik güçtür. Binanaleyh bu (sekiz günden fazlası için) kısmı çıkaralım. İki aydan fazlası için tahsisat verilmesi asıldır. Belki bir mazereti varsa ve tahsisat verilmesi lâzımsa Meclisin kararına iktiran etsin, ben deniz bu şekli teklif ediyorum.

SÜLEYMAN SİRRİ BEY (Bozok) — Efendim, zannederim Encümenin maksadı şudur: Reis sekiz gün izin verebiliyor. Sekiz gün mezuniyet alan bir Mebus tabii tahsisatını alacaktır. Bazan bu sekiz gün müddeti tecavüz ettiriyorlar. Binanaleyh o tecavüz müddete ait tahsisatı almasınlar diyor. Madde çok doğrudur, tadile lüzum yoktur. Maddenin aynen kabul edilmesi lâzımdır.

REİS — Takrirler okunacak :

Riyasete

Bir içtima senesinde iki aydan fazla mezuniyet alana tahsisat verilebilmesi Heyeti Umumiyenin kararına vabestedir.

Gaziantep

Ahmet Remzi

Riyaseti Celileye

203 ncü maddenin tayyını teklif ederim.

Denizli

Haydar Rüştü

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Encümen tayyını kabul etmiyor.

REİS — Tay teklifini reye arz ediyorum. Tayyını kabul edenler lütfen el kaldırsın, kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmemiştir.

Remzi Beyin tadilnamesi vardır.

Remzi Beyin tadilnamesi vardır. Remzi Beyin tadilnamesini nazarı mütalaaya alanlar (Bir daha okunsun sesleri) (Remzi Beyin takriri tekrar okundu.)

İSMAİL KEMAL BEY (Çorum) — Reis Beyefendi, sekiz gün mezuniyet almış, yirmibeşgün gelmemiş, aradaki fasıla ne oluyor?

REİS — Efendim, müsaade buyurunuz. Encümenin teklifinin hulâsası Heyeti Umumiye kararıyla alınan mezuniyetlerden iki ayı geçirenler hakkındadır. Binanaleyh iki ay hakkında değildir. Nazarı mütalaaya alırsanız bunu encümene veriyoruz.

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Efendim, encümen bu şekli kabul ediyor.

REİS — Encümenin bu şekli kabul ettiğini söylüyorlar. Binaenaleyh nazarı mütalaaya alanlar lütfen el kaldırsın, nazarı mütalaaya almayanlar el kaldırsın. Nazarı mütalaaya alınmıştır. Maddeyi encümene veriyoruz.

SÜLEYMAN SIRRI BEY (Bozok) — Efendim, bir kanun vardırki üç ay mezuniyet için tahsisat veriyor. Biz burada nizamname ile iki ay kabul ediyoruz. Nizamname ile kanun tadil edilir mi?

REİS — Efendim, encümen nazarı mütalaaya alınan takriri madde olarak kabul ediyor. Mütalaa var mı efendim, mütalaa yoktur. Maddeyi reye vaz ediyorum, kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul etmeyenler el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Yirminci Bab

Riyaset Divanının Vazifeleri

Muhtelif Vazifeler

Madde 204. — Riyaset Divanının vazifeleri şunlardır:

1. Dahili hizmetler teşkilâtı ve Meclis Memur ve Müstahdemleri hakkında Memurin Kanununun nasıl tatbik edileceği ve o kanuna göre inzibat komisyonu teşkilî hakkında istişari olarak rey beyanı;

2. Mezuniyet işleri;

3. Mebuslardan isimleri Resmî ceride ile izinsiz veya namevcut kaydolunanların şikâyetlerini dinlemek ve fasletmek;

4. Meclis bütçesinin tanzimî;

5. Dairenin tebdilât, tamirat ve inşaatına dair kararlar ittihaz etmek.

REİS — Mütalaa var mı? Maddeyi kabul edenler lütfen el kaldırsın, kabul etmeyenler el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Divan Azası Hakkında Şikâyet

Madde 205. — Riyaset Divanının bir veyahut daha ziyade azası hakkında münferiden deruhte ettikleri işlerden dolayı vâki olacak itirazlar ve şikâyetler, azası kâmilten hazır bulunduğu halde Divanca müzakere olunarak muktazi tedbirler kararlaştırılır.

REİS — Mütalaa var mı efendim? Maddeyi reye vaz ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın, kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Divanda Tesavi

Madde 206. — Riyaset Divanında reylerde tesavi olursa reisinki iki addedilir.

MEHMET BEY (Biga) — İki sayılır.

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Pekiyi efendim.

REİS — Tashih ediyoruz. Maddeyi tashih veçhile reynize arz ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Rey Tasnifinde Yanlışlık

Madde 207. — Heyeti Umumiyede vâki olacak rey istihsalinde tasnif vazifesi kâtiplere aittir. Olmakla beraber mühim bir yanlışlık olduğu inikat veya celsenin bitmesinden sonra anlaşılırsa Reis, Riyaset Divanını toplanmaya davetle takip edilecek yolu kararlaştırır.

REİS — Mütalaa var mı efendim? Mütalaa yoktur. Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın, kabul etmeyenler el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

İntihaplardan Çıkan Meseleler

Madde 208. — Heyeti Umumiyede yapılan intihaplardan çıkan Dahili Nizamname meseleleri Riyaset Divanınca müzakere olunur.

REİS — Mütalaa var mı? Mütalaa yoktur. Reye arz ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın, kabul etmeyenler el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Riyasetin Vazifeleri

Madde 209. — Riyasetin vazifeleri şunlardır:

1. Dışarıda Meclisin temsili;

2. Bu N. zamname ahkâmının tatbiki;
3. Müzakerelerin idaresi;
4. Zabıt ceridesinin ve Zabıt hülâsasının tanzimine nezaret;
5. Bütün Meclis memurlarının Riyaset Divanı ile iştirâkeden sonra tayinleri veya Memurun Kanununa göre haklarında muamele ifası ve müstahdemlerinin İdare amirlerinin teklifi üzerine nasıp ve azılleri;
6. Riyaset Divanına Riyaset;
7. Riyaset Divanı kararlarının tamamiyle icra ve tatbikatını mürakabe ve temin;
8. Encümen ve kalemleri mürakabe;
9. Rey vermemek üzere istediği encümenlere Riyaset etmek.

REİS — Mütalaa var mı?

MUSA KÂZİM BEY (Konya) — Efendim, dokuzuncu fıkrada Riyasete vazife veriyor, o da rey vermemek üzere istediği encümene Riyaset etmektedir. Yani encümenlerin reisi tabiisi mi oluyor? Encümenlerin reisi var.

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Efendim, eski nizamnamede Meclis Reisi arzu ettiği encümenlere riyaset eder şekli vardır.

İSMAİL KEMAL BEY (Çorum) — Buna hacet var mı?

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Her Meclisin Reisi encümenlere fahrî riyaset eder. İpkasını rica ederim. Çünkü esasen böyle bir madde mevcuttur. Biz icat etmedik.

MUSA KÂZİM BEY (Konya) — Hiçbir zaman tatbik edilmiş bir madde değildir.

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Eski nizamnamede mevcuttur.

MUSA KÂZİM BEY (Konya) — Efendim, eski nizamnamede böyle bir maddenin olduğunu katiiyen bilmiyorum. Fakat bildiğim bir şey varsa gerek rey vermemek suretiyle olsun, gerek rey vermek suretiyle olsun Reis, bir müzakerenin herhalde müspet veya menfi bir cihetini iltizam eder. Fakat Meclis Riyasetini haiz olan zatin encümene bulunması herhalde o encümen için bir sıkkettir ve sonra Meclis müzakeresine sevkederken Reis o husus hakkında bir karar almak için herhalde arzu ettiği ciheti istilzam edebilir. Reisin istilzamının çok büyük tesiri vardır. Söz alıp vermek, müzakerayı kâfi görmek gibi şeylerden Riyaset âmildir. O halde böyle mutlak olarak Meclisin Reisini, encümenlerin reisi tabiisi addetmek Rei-

sin Meclise karşı bitaraf olması noktasından vazifesine tesir yapar.

FAHİK BEY (Edirne) — Efendim, Meclisin Reisi, Reisi umumî olmak itibariyle encümenlere, şubelere gelir ve isterse riyaset eder. Fakat rey vermek hakkını haiz değildir. Eski nizamnamede mevcut olduğu gibi İstanbul'daki mülga Meclisi Mebusanda da emsali vakidir ve bu bitarafa mani değildir. Reis eğer riyaseti hüsnü ifa etmek isterse daima bitaraf kalabilir. Bu yalnız bizde cari teamül değildir. Yaptığımız tetkikatta bütün Parlamentolarda, yalnız İngiltere Parlamentosu hariç olmak üzere, bu teamül carîdir. Mamafih Heyeti Celileniz isterse ipka eder, isterse etmez. Bu hakkı alabilir.

REŞİT BEY (Malatya) — Efendim, zaten her encümende diğer mebuslar da gelip rey vermemek şartıyla mütalaa beyan edebilirler. Zaten encümen reisi vardır.

Bir de Meclis Reisi gider. O vakit Meclis Reisi birinci reis olacaktır. Nasıl olacaktır bilemiyorum. Celâl Nuri Bey biraderimiz ikide birde eski nizamname Cumhuriyet idaresine muvafık bir nizamname olsa idi zaten bu zahmet çekilip yenisi yapılmazdı. (Bravo sesleri, alkışlar) Binaenaleyh Türkiye Büyük Millet Meclisi bidayeti teşekkülünde Cumhuriyet şekli idaresi idi. Yalnız ünvanı noksan idi. Binaenaleyh bu nizamname meselesi de zaten ölüme mahkûm olmuştur. Beyefendiler; artık ölüden bahsetmek zaittir. Bir daha bundan bahsedilmesin rica ederim (Bravo sesleri)

Riyaseti Celileye

209 ncü maddenin dokuzuncu fıkrasının tayyını teklif ederim.

Konya
Musa Kâzım

REİS — Fıkranın tayyını reye arz ediyorum. Tayyı kabul edenler lütfen el kaldırsın, kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Öyle ise madde yukarıda sekizinci fıkrada encümen ve kalemlere mürakabe etmek suretiyle bitecek.

REİS — Dokuzuncu fıkrayı tayyettik. Diğer fıkraları aynen reye koyacağım. Demek, etmek kelimesi konacaktır. Bu suretle maddeyi kabul edenler el kaldırsın. Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Reis Vekilleri

Madde 210. — Reis vekillerinin vazifesi mazeretinde veya gaybubetinde Reisin makamına kaim olmaktır.

Bu takdirde, en yaşlı Reis vekili o bulunmaz veya yahut mazeret beyan ederse ondan genci, ondan sonra en genci Reisin olanca hukuk ve selâhiyetlerini istimal eder.

AHMET REMZİ BEY (Gaziantep) — Efendim, maddenin sonunda «Ondan sonra en genci» tabiri vardır yani üçüncü Reis vekilinden sonra birkaç tane Reis vekili varmış gibi mana çıkmaktadır. Bu noktai nazardan «en» kelimesi kalkmalıdır. Sonra «olanca» kelimesi yerine tercihan «bütün» kelimesini koymak lâzımdır. Olanca; Türkçe manasında bütün kuvvetini birden istimal eden manasında olduğundan bunun yerine tedricen istimal edilecek kuvvet olduğu için «bütün» kelimesi olsa daha muvafıktır.

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Pekiyi efendim, kabul ederiz.

REİS — «Olanca» kelimesi yerine «bütün», «en genci» yerine «genci» yazılacak değil mi efendim?

RASİH BEY (Antalya) — Arkadaşlar, maddenin birinci fıkrası kâfi, ikinci fıkrası ise zabıttır. Çünkü mevcut Reis vekillerinin hepsi Reis vekilidir. Reisin mazeretinde her üçü de temsil salâhiyettedirler. Bunun için ikinci fıkra tayyedilsin. Ortaya bir teşrifat çıkarmayalım.

FAİK BEY (Edirne) — Efendim, encümen ikinci fıkranın tayyını kabul ediyor.

REİS — Efendim, maddenin son fıkrasında «Bütün hukuk ve salâhiyetlerini istimal eder» vardır.

RUŞEN EŞREF BEY (Afyonkarahisar) — Reis Beyefendi ikinci fıkranın kâmilan tayyı teklif edildi. Encümen de kabul etti.

RAĞİP BEY (Kütahya) — İkinci fıkranın tayyı doğru değildir. Üç Reis arasında ihtilâf çıkarsa nasıl hallolunacaktır?

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Efendim, maddenin şu şekilde olmasını teklif ediyoruz:

Reis Vekilleri

Madde 210. — Reis vekillerinin vazifesi, mazeretinde veya gaybubetinde, Reisin makamına kaim olmak ve Reisin bütün hukuk ve salâhiyetlerini istimal etmektir (Muvafık sesleri).

REİS — Tay teklifini reye koymaya hacet kalmamıştır. Maddeyi bu tadil veçhile reye arz ediyorum. Kabul edenler el kaldırsın, etmeyenler el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Kâtipler

Madde 210. — Kâtiplerin vazifeleri şunlardır:

1. Müzakerelerin zaptına nezaret etmek, zabıt hulâsasını yazmak ve bunları imzalamak;
 2. Heyeti Umumiyyede evrak okumak;
 3. İnikattan evvel söz isteyenleri kaydetmek;
 4. Yoklama yapmak;
 5. Reyleri saymak ve sıralamak;
 6. Gizli celselerde harfiyyen zabıt tutmak;
- REİS — Mütalaa var mı efendim?

RUŞEN EŞREF BEY (Afyonkarahisar) — Efendim, kâtiplerin adedini indirdikçe vazifelerini yükseltiyorsunuz. Meselâ zabıt yazmak; şimdiye kadar kâtipler zabıt yazmazdı. Onun için evvelâ birinci fıkradan bunun tayyını rica edeceğim. Sonra gizli celselerde harfiyyen zabıt tutmak, bu çok ağır bir şeydir. Ya bir harf, ya bir kelime eksik yazarsa bundan dolayı nizamname mucibince ihtaramı maruz kalsınlar? Onun için bu fıkroda harfiyyen kelimesinin kaldırılmasını teklif ediyorum. Tabii onlar böyle bir vazife ile mükellef olurlar ise ellerinden geldiği kadar çalışacaklardır. Onun için fazla iş yüklemeyelim. Esasen dört kişi kâfi gelmeyecektir.

Riyaseti Celileye

211 nci maddenin altıncı fıkrasındaki «harfiyyen» kelimesinin tayyını teklif ederim efendim.

Afyonkarahisarı

Ruşen Eşref

RUŞEN EŞREF BEY (Afyonkarahisar) — Yalnız o değil, müsaade buyurursanız ilâve edeyim. Birinci fıkroda «Zabıt hulâsasını yazmak» bunun da tayyını teklif ediyorum.

FAİK BEY (Edirne) — O halde kâtiplere vazife kalmıyor demektir.

REİS — Efendim, zabıt hulâsasını zabıt kalemi yazar. Fakat, zapta nezaret etmek hakkını haiz olan kâtipler bu haklarını istimal ederler. Cereyan eder muamele budur.

Riyaseti Celileye

Birinci fıkradaki «Zabıt hulâsasını yazmak» tabirinin tayyını teklif ederim.

Afyonkarahisarı

Ruşen Eşref

REİS — Zabıt hulâsasını yazmak cümlesinin tayyını teklif ediyor. Reye arz ediyorum. Kabul edenler el kaldırsın. Etmeyenler el kaldırsın.

MUSA KÂZİM BEY (Konya) — Zabıt yazmak hususu kalsın, fakat fiilen olmasın. Kalkması doğru

değildir. Çünkü müzakereyi idare eden Divan kâtip-leridir ama, onlar yapmazlar, filân başka... Bunu tayyetmek doğru değildir. Kavanin kalemi filân yapar, onlar tashih ederler.

RUŞEN EŞREF BEY (Afyonkarahisar) — Efendim, muhterem arkadaşım bunun kalmasını teklif ediyorlar. Fakat ahkâmı icra edilmeyecek bir şeyin kalması bilmem ne dereceye kadar doğrudur? Tatbik edilebilir mi, edilemez mi Onu nazarı dikkate almak icap eder.

EYÜP SABRİ BEY (Konya) — «Yazmak» yerine «Tashih etmek» kelimesini koysak maksat hâsıl olur.

REİS — Evvelâ teklifi reye arz edeceğim. Kabul edenler el kaldırsın, kabul etmeyenler el kaldırsın. Kabul edilmemiştir.

Şimdi yazmak kelimesi yerine «Tashih etmek» şekli vardır. Bu teklifi reye arz ediyorum. Kabul edenler el kaldırsın, kabul etmeyenler el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

AHMET REMZİ BEY (Gaziantep) — Efendim, mutlaka mucibi tashih midir?

REİS — Efendim, altıncı fıkradaki «harfiyen» kelimesinin tayyını teklif ediyorlar. Kabul edenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir efendim.

Maddeyi bu tashih veçhile reye arz ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın, kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın.. Kabul edilmiştir.

İdare Amirleri

Madde 212. — İdare amirlerinin vazifeleri şunlardır:

1. Meclis binaları ile salonlarına, mefruşat ve muhteviyatına ve bütün eşyanın muhafazasına itina edip bunların muntazaman defterlerini tutmak;
2. Merasimi mahsusayı tertip ve idare;
3. İnzibata nezaret etmek;
4. Hademe işlerine nezaret etmek;
5. Masarifin tesviyesine nezaret etmek;
6. Mezun mebusların defterini tutmak;
7. Riyaset Divanının reyî alındıktan sonra Meclis bütçesini tanzim ile yine Riyaset Divanına vermek;

8. Dühuliye varakalarını tevzi etmek;

REİS — Efendim; Haydar Rüştü Beyin bir takiri var, okunacak :

Riyaseti Celileye

212 nci maddenin (6) ncı fıkrasının tayyını teklif ederim.

Denizli
Haydar Rüştü

HAYDAR RÜŞTÜ BEY (Denizli) — İki maddede İdare amirleri yerine Divanı Riyaset koyduk, Sonra 202 nci maddeyi tamamen tayyettik. Bunları tayyettikten sonra İdare amirlerinin 6 ncı fıkrada gösterilen işleri zaten kendiliğinden zail olmuştur. Muhasebe yapar. Kâtibi umumilik yapar.

FAİK BEY (Edirne) — Muhasebe, İdare amirlerinin emrindedir.

REİS — Buradaki fıkra kalkmakla Divanı Riyaset yine yapacaktır. Bu Divanı Riyasete aittir. Bina-naleyh Divan idare eder.

MUSTAFA FEYZİ BEY (Konya) — Reis Bey, 8 nci fıkranın tayyını teklif ediyorum.

Riyaseti Celileye

Sekizinci fıkranın tayyını teklif ederim.

Konya

Mustafa Feyzi

REİS — Dühuliye varakalarını kim tevzi edecektir? Meclisin en büyük inzabatına ait bir tekliftir. Efendim; Haydar Rüştü Beyin altıncı fıkranın tayyı hakkındaki takririni reye arz ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın.... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir. Mustafa Feyzi Beyin 8 nci fıkranın tayyına dair teklifini reye arz ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın, kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmemiştir.

Şu halde altıncı fıkra tayyedilince madde yedi fıkra nihayet bulmaktadır. Maddeyi bu suretle reye arz ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın, kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

İdare Amirlerinin tatilde Ankara'da oturmaları.

Madde 213. — İdare Amirleri Meclisin tatiline müsadif zamanlarda münavebe ile Devlet makarrında otururlar.

REİS — Mütalaa yoktur. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Vazife ve Mesuliyette iştirak

Madde 214. — İdare Amirlerinin vazife ve mesuliyetleri müsterektir.

REİS — Mütalaa yoktur. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

İntizamın Muhafazası, Müfrezenin İstimali

Madde 215. — Sükûn ve intizamın muhafazası, müzakerelerin aleniyet ve serbestisinin temini ve lüzum görüldükçe Askeri müfrezenin istimali hususlarında İdare amirleri Reisin icra vasıtalarıdır.

SÜLEYMAN SIRRI BEY (Bozok) — Efendim; burada yalnız «Askeri müfreze» denilmiş, halbuki Meclisin polis teşkilatı da vardır. Askeri ve İnzibat kuvvetleri dersek daha iyi olur. Çünkü her ikisine de riyaset amirdir.

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Doğrudur efendim.

AHMET REMZİ BEY (Gaziantep) — İnzibat kuvvetlerini başa alalım.

REİS — (İnzibat kuvveti ile Askeri müfrezenin) bu suretle tashih ettik. Maddeyi tashih ve hile kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

İdareden Suâl

Madde 216. — Mebuslar, Riyaset divanı ve idare hususları hakkında Reise tahriri veyahut şifahi sualler sorabilirler.

REİS — Reye arz ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

İdare Amirlerinin Hesabı

Madde 217. — İdare amirleri her içtima senesinin başında haleflerine bir sene zarfındaki icraatlarının hesaplarını vermekle mükelleftirler.

REİS — Maddeyi kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Yirmibirinci Bab

İnzibat

Dahili harici inzibat, Askeri müfreze, Konak

Madde 218. — Reis, Meclisin dahili ve harici emniyeti hakkında lazım gelen takayyüdatı icra etmekle mükelleftir.

Askeri muhafız müfrezesi ancak Reisin emir ve kumandası altındadır.

Reis — Büyük Millet Meclisi Riyasetine mahsus konakta oturur.

REİS — İkinci fıkrayı (İnzibat kuvveti ve Askeri müfrezesi) şeklinde tashih ediyoruz.

NAİM HAZİM BEY (Konya) — Efendim, son fıkranın ayrıca bir madde olarak tespiti daha muafaktır.

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Pekâlâ efendim, yukarıdaki sernameden konak kalkar. O aşağıya konur. Sernamesi de (Riyaset konağı) olur.

REİS — «Reis Büyük Millet Meclisi Riyasetine mahsus konakta oturur» fıkrası ayrı madde olarak yazılacaktır. Binaenaleyh bu fıkrayı ayırdıktan sonra maddeyi bu şekilde kabul edenler lütfen el kaldırsın.

Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Riyaset Konağı

Madde — «Reis, Büyük Millet Meclisi Riyasetine mahsus konakta oturur.»

SÜLEYMAN SIRRI BEY (Bozok) — Mademki bu müstakil bir madde oldu, bunu yukarıya alalım. Burada inzibat serlevhasının altında bunun yeri yoktur.

REİS — Madde olarak Heyeti Celileniz kabul buyurursa sebkürapt tashihinde yerine konur. Bunu madde olarak reye arz ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Meclise Silahlı Girmek

Madde 219. — Meclise silahlı girmek yasaktır. Giren her kim olursa olsun Riyaset marifetiyle Meclis binasının dışarısına çıkartılır.

REİS — Mütalaa yoktur. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Meclise Girmek Memnuniyeti

Madde 220. — Heyeti Umumiye salonu ile encümen odalarına ve divanhanelerine mebuslardan, Meclis memur ve müdahdemlerinden, hükümetten iş için gönderilmiş memurlardan ve davet edilen mütehassıslardan başkalarının girmeleri yasaktır.

Girenler Reis veyahut İdare amirleri tarafından dışarıya çıkartılır.

Meclis binalarını görmek isteyen seyircilere Reis ancak iş zamanlarından başka bir saatte müsaade edebilir.

REİS — Mütalaa yoktur efendim, maddeyi aynen kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Samiler

Madde 221. — Samilerin bulundukları yerde susmaları mecburidir. Aksi harekette bulunanlar, müzakereleri kavlen ve fiilen tasvip veyahut ademi tasvip edenler veya söz söyleyenler Reis veyahut samiler mahallinin inzibatına memur kimseler tarafından derhal dışarıya çıkartılır.

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — (Tasvip edenler veyahut etmeyenler) şeklinde tashihini teklif ediyoruz.

REİS — Söz isteyen varmı? Efendim, encümen maddenin tekrar şu suretle tashihini teklif ediyor.

Samiler

Madde 221. — Samilerin bulundukları yerde susmaları mecburidir. Aksi harekette bulunanlardan, mü-

zakereleri kavlen veyahut fiilen tasvip edenler veya takbih veya söz söyleyenler Reis veyahut samiler mahallinin inzibatına memur kimseler tarafından derhal dışarıya çıkartılır.»

AHMET REMZİ BEY (Gaziantep) — Efendim; bu maddenin encümene havalesini teklif ediyorum.

SÜLEYMAN SIRRI BEY (Bozok) — Meclis müzakeratı ne tasvip ve ne de takbih edilir. Binaenaleyh ikinci fıkra zaittir. Encümene iadesini teklif ederim.

AHMET REMZİ BEY (Gaziantep) — Efendim, müzakere takbih edilmez. Binaenaleyh iyice yazılmak için encümene iadesini teklif ediyorum.

REİS — Müsaade ederseniz bu maddeyi Encümene verelim. (Muvafık sesleri.) Pekâlâ Encümene veriyoruz.

2. — EVRAKI VARİDE (Devam)

Takrirler

2. — *Sinop Mebusu Recep Zühtü Beyin samiine karşı teşrifat ve zabıta memurları tarafından azami nezaket ibrazına dair takriri.*

BAŞKIAN — Efendim, Recep Zühtü Beyin bir takriri vardır, okunacaktır!

Riyaseti Celileye

Bu madde münasebetiyle samiine karşı teşrifat ve zabıta memurları tarafından gösterilen haşin muamele hakkında İdare heyetinin nazarı dikkatini celp ederim.

Her zair veya samiinin Meclis Azalarının davetiye veya dühuliyelerini hamil misafirleri olduğunu ve azami nezaketin ibrazı lazımgeldiğini hatırlatmak isterim.

30 Nisan 1927

Sinop

Recep Zühtü

REİS — Azaya müteallik değildir. İdare memurlarına her vakit söylenebilir.

3. — MÜZAKERE EDİLEN MEVAD (Devam)

Efendim, Meclisin dahili hizmetleri hakkındaki 222 nci maddeyi okuyoruz.

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Efendim; Mecliste cürüm ikasına dair bir madde vardır. Bu madde bu bapdan evvel şimdi okunan baba taallük eder. Buna dair arz ve amîk tetkikatımız neticesinde Adliye Encümeni Riyasetinin de reyini aldık. Binaenaleyh bu maddenin şimdi kabul edilen maddeden sonra müstakil bir madde olarak kabulünü rica ederiz.

Mecliste Cürüm İkarı

Madde — Meclis binaları veyahut müstemilâtı dahilinde Mebuslardan başka bir kimse bir cürüm irtikâp ederse, eğer o cürüm müddeiumumiliğin takip edemeyeceği fiillerden biri ise Riyaset makamı mücrimi dışarı çıkartır.

Eğer cürüm resen müddeumumilikçe takip olunacak fiillerden ise Riyaset makamı mücrimi Adliye-ye teslim eder.

Bu mevzularda bir mebus cinaî bir cürmü meşhurat irtikâp ederse Riyaset makamı İdare amirleri vasıtasıyla mücrimin Meclis binası haricine çıkmasını menedecek tedbirleri ittihaz ve müddeiumumiye davetle takibat icrası lüzumunu kendisine tebliğ ve mücrimi ona teslim eder,

İrtikâp olunan cürüm, cinaî cürmü meşhuttan başka ve fakat resen müddeiumumiliğin takibatını müstelsiz bir fiil ise Riyaset makamı İdare amirleri vasıtasıyla lâzımgelen iptidai tahkikatı icra ve tahkikat evrakını Adliye-ye tevdi eder. Adliye cürmün teşrii masuniyetin refini icap ettireceğini takdir ederse Başvekâlet vasıtasıyla göndereceği talepname Heyeti Umumiye arz olunur.

REİS — Efendim, mütalâa yoktur. Maddeyi kabul edenler lütfen el kaldırsın, kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Yirmi İkinci Bal

Meclisin Dahili Hizmetleri

Madde : 222 — Meclisin dahili hizmetleri :

1. Kâtibi umumilik ve buna merbut;
2. Encümen kâtiplerini de ihtiva eden Kanunlar, Zabıt, Evrak ve Matbaa müdürlükleri;
3. İdare amirlerine merbut muhasebe ve daire müdürlükleri ve muhasebeye mülhak veznedarlık;
4. Encümene mülhak Kütüphane Müdürlüğü, tarafından görülür.

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Efendim; dördüncü fıkranın «Encümenlerin mülhak Bütçe Encümeni Başkâtipliği ve Kütüphane müdürlüğü» şeklindeki tashihini rica ediyorum.

AHMET REMZİ BEY (Gaziantep) — Efendim, (1) rakkamından sonra Kâtibi Umumilik ve buna merbut, yani iki nokta ile izah edecek. Onun için (2) rakkamına lüzum yoktur diğer numaraların da iki ve üç olarak gelmesi lâzımdır.

REİS — Efendim, encümen son fıkranın bu şekilde tashihini talep ediyor.

Fıkra : 4. Encümenlerine mülhak Bütçe Encümeni Başkâtipliği ve Kütüphane müdürlüğü tarafından görülür.

AHMET HAMDİ BEY (Bozok) — Anlamadık efendim.

REİS — Muvazenei Maliye Encümenine mülhak Başkâtiplik ve Kütüphane Encümenine mülhak Kütüphane müdürlüğü demektir.

AHMET REMZİ BEY (Gaziantep) — Numaraların tashihini teklif ediyorum.

REİS — Numaraların tashihi mümkündür efendim. Tashih kabul ediliyor. Encümenin teklif ettiği bu tashih ile maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Merasimde bulunacak heyetler

Madde 223. — Meclisin toplu olarak bulunamayacağı merasimde Riyaset divanı Meclis namına hazır bulunur.

Meclis namına memleket dahilinde bir yere bir heyet göndermek lâzım geldikte Reis veya Reis vekillerinin biriyle kâtiplerden ve İdare amirlerinden birer zat ve Riyaset divanıncı gösterilecek ençok beş Mebus gider.

Bu heyetin zaruri masarifi Meclis veznesinden verilir.

Heyetin ne suretle teşekkül ettiği Heyeti Umumiye'nin tasvibine arz olunur.

Memleket haricine bir yere bir heyet göndermek lâzım geldikte bu heyetin nasıl teşekkül edeceği ve verilecek harcırah vesair masrafların miktarını Riyaset divanı tayin ederek Meclisin tasvibine arz eder.

REİS — Efendim; buna müteallık bir takrir vardır, okunacaktır:

Riyaseti Celileye

Nizamnamenin eski maddesi Meclisin hakiki temsili hususunda en münasip bir şekildir. Eski maddenin ipka ve kabulünü teklif ederim. (Muafik sesleri)

Konya
Naim Hazım

REİS — Efendim, eski maddeyi okuyorum :

Yüzetmişyedinci Madde — Meclisi Mebusanın Heyeti Umumiyesi ile ispatı vücut etmeyeceği merasimde Divanı riyaset Meclis namına hazır bulunur. Meclis namına bir Heyeti Mebuse izanı takdirinde azanın adedi Meclis tarafından tayin ve heyet kur'a ile intihap olunur. Reis vekillerinden biri ile Kâtiplerden ikisi ve İdare memurlarından biri behemehal bu heyete dahil olur...

CELÂL NURİ BEY — Efendim, encümen, Meclisin hâkimiyetini katiyyen bozmuyor. Dışarıya gidecek bazı heyetler olur. Eğer bu heyetler kur'a ile çekilip gidecek olursa Meclis hüsnü suretle temsil edilmez. (Niçin sesleri). Binaenaleyh arız ve amîk düşünülerek tanzim edilen bu maddenin aynen kabulünü istirham ederim. (Doğru değildir sesleri).

REİS — Naim Hazım Beyin takrirleri, eski nizamname maddesinin ipkası sadedindedir. Encümen ise bu maddeyi tadil etmiştir. Şimdi tadil teklifini mi reye arz edecegiz, eski maddeyi mi?

CELÂL NURİ BEY — Bizim teklifimiz tadil teklifidir.

HAYDAR RÜŞTÜ BEY (Denizli) — Hayır efendim, tadil teklifi değildir. Yeni baştan bir nizamname yapıp getirmişlerdir.

MUSA KÂZİM BEY (Konya) — Efendim; müzakere ettiğimiz şey tadilname değil, Nizamnamei dahilî müsveddesidir, lâyihasıdır. Naim Beyin teklifi ise mevzuu müzakere olan maddenin tadiline dairdir. Eski nizamnamenin şu maddesini alalım diyorlar. Eski nizamname olmasaydı da kendisi o maddeyi yazsa idi, eskilik, yenilik gibi bir şey yoktu. Binaenaleyh usulen bu takririn reye konulması lâzımdır.

ŞEFİK BEY (Beyazıt) — Efendim; Sabık madde eski usul ile yazılmıştır. Meclisi Mebusan ismi vardır. Büyük Millet Meclisi demek lâzımdır. (Onu yaparız sesleri).

AHMET REMZİ BEY (Gaziantep) — Efendim; Bendeniz ilâveten arz edeyim ki bir mahzur da buradadır. Meclis namına gidecek Mebusların adedi tayin edilirse daha iyi olur: Tayin edilmezse buradan fazla Mebus gider, binanaleyh nisabı müzakere ve mesai azalır. Sonra fazla Mebus giderse fazla tahsisat vermek lâzım gelir. Bu noktada nazardan madde encümene havale olunurken yahut havale olunursa, yeni teklifin azamî beş Mebusa hasrını teklif ederim.

REİS — Efendim; eski maddenin iptkasını teklif ediyorlar. Bu teklifi kabul edenler lütfen el kaldırsın, kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Bu teklif kabul edilmiştir. Teklifi encümene veriyoruz efendim.

Efendim encümen, yapılması lâzım tashihâtı yaparak maddeyi getirmiştir. Okuyoruz :

Merasimde Bulunacak Heyetler

Madde 223. — Meclisin Heyeti Umumiyesiyle ısbatı vücut etmeyeceği merasimde Riyaset divanı Meclis namına hazır bulunur. Meclis namına bir heyet izamı takdirinde azanın adedi Meclis tarafından tayin ve heyet kura ile intihap olunur. Reis vekillerinden biriyle Kâtiplerden ikisi ve İdare memurlarından biri behemehâl bu heyete dahil olur.

EYÜP SABRÎ BEY (Konya) — Efendim; Kâtiplerin adedini esasen tenkis ettik. Şimdi iki kâtip giderse nasıl olur?

REİS — Efendim, bu nizamname yapıldığı zaman kâtiplerin adedi dört idi, nazarı dikkatinize arz ederim.

AHMET REMZÎ BEY (Gaziantep) — Bir olsun efendim.

REİS — Efendim, tadil teklif edildi, encümene gitti. Encümen tadil etti, getirdi.

AHMET REMZÎ BEY (Gaziantep) — Efendim; bu kadar acele tadil olur mu? Encümene gitti. Bir saniye içinde tadil olundu, geldi. Biz de şimdi muttali olduk. Tadil teklif ediyoruz. Esasen dört kâtip vardır. Bunun ikisini gönderirsek burada ilki kâtip kalacaktır. Binanaleyh, maddedeki kâtiplerin bir olarak tashihini teklif ediyorum.

REİS — Esasa tealluk ediyor. İkiyi bir yapacaksınız. İpka ile tadil barizdir. Rica ederim isticâl etmeyiniz. Kâtiplerden (ikisi) yerine (birisi) suretinde tadil ediliyor. Reye arz ediyorum. Kabul edenler el kaldırsın, kabul etmeyenler el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Efendim; Maddeyi bu tashih veçhile reye arz ediyorum. Kabul edenler el kaldırsın, kabul etmeyenler el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Vekiller Namına Söz Söyleyecek Memurlar :

Madde 224. — Vekiller namına Heyeti Umumiye de söz söylemek için gönderilecek birinci derece devair rüesas Vekâletlerinden her veyahut münhasıran bir iş için beyanatta bulunmağa mezun olduklarına dair riyasete hitaben tahrirâtı hamil olacaklardır. Bu tahrirat müzakereden evvel Riyasete verilir.

Reis, gelen zatın hangi vekâlet namına söz söyleyeceğini heyete bildirir.

Divanı muhasebat Reis ve Reisi sanileri icabında Meclis kürsüsünden izahat verebilirler.

AHMET REMZÎ BEY (Gaziantep) — Efendim; maddede «Birinci derecede devair rüesas vekâletlerinden her veyahut münhasıran bir iş için» deniyor. Bu ne demek?

FALİK BEY (Edirne) — Her iş için veya münhasıran bir iş için.

AHMET REMZÎ BEY (Gaziantep) — Efendim; eğer onu kastediyorsanız. (Her veyahut münhasıran bir iş için) tabiri yerine (Herhangi bir iş için) dersek maksat hâsıl olur.

HAYDAR RÜŞTÜ BEY (Denizli) — Efendim, burada deniyor ki «Reis, gelen zatın hangi vekâlet namına söz söyleyeceğini heyete bildirir» ondan sonraki fıkrada Divanı Muhasebat Reis ve Reisisanileri icabında Meclis kürsüsünden izahat verebilirler.

Divanı Muhasebat Reisi ve Reisi sanilerinden gayri olan zevat yerden mi söyleyeceklerdir. Yani onlar kürsüye çıkamayacaklar mıdır? Buradaki «Meclis kürsüsünden» kelimeleri zaittir ve aşağıdaki fıkranın yukarıdaki fıkralarla hiç münasebeti kalmıyor.

CELAL NURÎ BEY (Gelibolu) — Divanı muhasebat Reis ve Reisi sanileri dahi icabında Meclise izahat verebilirler şeklinde tashih edelim efendim. Mademki yukarıda Meclis kürsüsü tabiri yoktur, burada da çıkaralım.

ZÜLFÜ BEY (Diyarbakir) — Efendim; «Birinci sınıf devair rüesası» deniyor. Birinci sınıf devair rüesası müsteşarlardır. Müdürleri kabul etmeyecek miyiz?

CELAL NURÎ BEY (Gelibolu) — Efendim, yukarıdan beri teselsül eden devair rüesasıdır. Maksadımız budur ve bu devair rüesasıdır.

REİS — Efendim; fıkrayı «Divanı Muhasebat Reisi ve Reisi sanileri de icabında Meclise izahat verebilirler» şeklinde tashih ediyoruz. Başka mütalaa var mı?

SÜLEYMAN SİRRI BEY (Bozok) — Efendim, maddede gelecek zat bir tahrirâtı hamil olacaktır diye bir fıkra yazılıdır. Ondan sonra «Bu tahrirat müzakereden evvel Riyasete verilir» diye muharrerdir. Tahrirat Riyasete takdim edilecek. Reis hangi vekâlet namına söz söyleyeceğini Heyeti Umumiye ye bildirecek. Şu halde «Bu tahrirat müzakereden evvel Riyasete verilir» cümlesine lüzum yoktur. Esasen bu tahriratı hamildir. Sonra Reis, bu zatın ne için gel-

diğini Heyeti Umumiyyeye bildirecektir. Binaenaleyh, yukarıda arz ettiğim veçhile bu cümleye lüzum yoktur.

REİS — Efendim, bir de Kâtibi Umumîlik vardır. İdare amirleri vardır. Burada tahsis ediliyor. Binaenaleyh son fıkrayı yukarıda arz edilen «Divanı Muhasebat Reisi ve Reisi sanileri de icabında Meclise izahat verebilirler» şeklinde tashihle reye arz ediyorum.

ZÜLFÜ BEY (Diyarbakir) — Efendim, bir sual sordum. Birinci sınıf devair rüesasından maksat yalnız müsteşarlar mıdır?

REİS — Efendim, encümen ötedenberi gelen maddelerde devair rüesası olarak zikredilen zevat bu meyandadır diyor.

ZÜLFÜ BEY (Diyarbakir) — Onlar kimlerdir?

AHMET REMZİ BEY (Gaziantep) — Birinci derecede müdürlerdir.

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Efendim, eski nizamnamede muayyendir. Uzun uzadıya yazmışlar. Bunlar yani birinci sınıf devair rüesasının unvanı her zaman değişmektedir. Mesela; İmar ve İskân Müdüriyeti Umumiyesi, bu orada mesküttür. Birinci sınıf devair rüesası deyince âm ve şamil olur. Vekillerin göndereceği zevat onlarca malumdur. Eğer onların isimlerini zikredersek 7, 8 sahifelik bir madde yapmak lazımgelir.

REİS — Efendim; esasen teamül bizi tenvir etmiştir. Maddeyi tashih ile reye arz ediyorum. Kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Dahili İdare Talimatnamesi

Madde 225. — Riyaset divanı tarafından tanzim olunacak bir Türkiye Büyük Millet Meclisi Dahili İdaresi Talimatnamesi zabıt ceridelerinin tanzimine, dahili idare ve Meclis memur ve müstahdemlerinin vazife ve sureti tayin, terfi ve infisallerine müteallik kaideleri tespit edecektir.

TALAT BEY (Ardahan) — Efendim; «Tanzim olunacak bir Türkiye Büyük Millet Meclisi Dahili İdaresi...» buradaki «bir» zaittir.

REİS — «Bir» kalkmıştır. Maddeyi reye vaz ediyorum. Maddeyi tashih veçhile kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edildi.

SÜLEYMAN SİRRI BEY (Bozok) — Bunlar devlet kadrosundan maaş alan memurlardır. Memurin Kanunu ahkâmı haklarında cari değil midir?

REİS — Evvelki maddelerde tasrih ettik.

Temenni Takrirleri Verilemez

Madde 226. — İcra hususlarına dair Heyeti Umumiyyeye mebuslar tarafından temenni takrirleri verilemez.

RECEP ZÜHTÜ BEY (Sinop) — Esbabı mudibesi nedir? Encümen izah etsin.

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Esbabı mucibede tasrih ettik Meclis hâkimdir, kanun yapar, dünyanın hiçbir yerinde yoktur. Meclis o kadar küçülüp te temenni takriri veremez. İlk devrede böyle bir usul ittihaz etmiştir.

RASİH BEY (Antalya) — Sual yapar, istizah yapar, doğrudur.

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) (Devamla) — Bu usulün de hiçbir hükmü yoktur. Çünkü İcra Vekilleri bu temenni takrirleri ile mukayyet değil, Meclis âdeta bir postacılık vazifesini ifa ediyor. Madenin kabulünü lütfen rica ederim. (Çok doğru sesleri)

SÜLEYMAN SİRRI BEY (Bozok) — Efendim, böyle bir maddeye lüzum yoktur. Meclis bir karar verir, temenni takriri verilemez der, Nizamnameye böyle bir madde giremez ve daimi de bir madde olmaz.

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — O kadar çok verildi ki Nizamnamede bir madde olmadığından verildi. Böyle bir madde olsa idi şimdiye kadar verilmezdi.

SÜLEYMAN SİRRI BEY (Bozok) — Doğru değil.

MUSA KÂZİM BEY (Konya) — Efendim, temenni takriri esasen Nizamnamede yoktur ve hâkâten manası da yoktur ve bulunmaması lazımgelir. Çünkü buradan giden temenni takriri nedir, manası nedir? Manasız bir şeydir. Sonra bu temenni takrirleri bazen tasviben gitti ve gidince de bir kanunla taaruz etti, vekâletlerde tasviben gelen takrirlerde tereddüdü mucip oldu, tefsire kadar geldi. Bu zaittir. Esasen bidatimsi bir şeydir. Binaenaleyh encümenin teklifi doğrudur.

REİS — Maddeyi kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edildi.

Yirmi Üçüncü Bab

Kütüphane

Kütüphaneye Nezaret

Madde 227. — Kütüphane Encümeni azasından biri bilhassa kütüphaneye nezaret eder. Nezaretinin neticesini muhtevi rapor her sene basılarak azaya dağıtılır.

REİS — Maddeyi aynen kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edildi.

Müdürin İstişari Rey

Madde 228. — Kütüphane Encümenine kâtiplik eden Kütüphane Müdürünün Encümence istişari rey alınır.

REİS — Maddeyi aynen kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edildi.

Kitap Vesaire İntihabı

Madde 229. — Kitap, gazete, mecmua, harita vesaire intihabı encümene aittir. Aza da iştirakında teklifler dermeyan edebilirler. Bunların takdiri encümene aittir.

REİS — Efendim, maddeyi aynen reye vazediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Madde aynen kabul edildi.

Müdürün Vazife ve Mesuliyeti

Madde 230. — Müdür mevcudun muntazam kaydını tutmakla mükellef ve bundan mesuldür.

Açık bulunduğu saatlerde müdür veya muavini behemahal kütüphanede ispatı vücut eder.

REİS — Maddeyi aynen reye arz ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edildi.

Kitap İaresi

Madde 231. — Kitaplardan hangilerinin kütüphaneden çıkamayacağı ve hangilerinin mebuslara iare edilebileceği encümen tarafından tespit olunur.

Makbuz alınmadıkça hiçbir kitap kütüphaneden çıkmaz. Encümenler diledikleri kitapları tetkik etmek için alabilirlerse de encümen odalarından dışarıya çıkaramazlar.

Mebuslara iare edilen kitapların en çok bir ayda iadeleri meşruttur. Ay içinde iade edilmeyen kitapları müdür tahriren ister. Bir haftada iade edilmeyen kitapları mebuslar öderler.

MUSA KÂZİM BEY (Konya) — (Kitaplardan hangilerinin kütüphaneden çıkarılamayacağı) olmak lazım. Aşağıda, (iare edileceği...) dir.

REİS — Bu suretle tashih ettik efendim. Maddeyi reye arz ediyorum; maddeyi kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edildi.

Yirmi Dördüncü Bab

Mebusluğa Mütceallik Tercümei Haller, Vesikalar ve Alâmetler

Madde 232. — Meclise iltihakları gün Kâtibi Umumilik tarafından yeni azaya bir tercümei hal varakası numunesi verilir.

Encümen intihaplarına medar olacak cetvellerin tanzim olunabilmeleri için bu varaka ertesi güne kadar doldurulup Kâtibi Umumiye iade olunur. Bu varaka şu maddeleri ihtiva eder.

1. Mebusun isimleri, aile ismi,
2. Baba ve anasının isimleri,
3. Doğduğu, oturduğu yer ve doğum tarihi,
4. Tahsili, bildiği diller, varsa ihtisası, eserleri, ilmi rütbeleri,
5. Şimdiki ve bundan evvelki meşguliyetleri,
6. Harciraflara esas olmak üzere evli olup olmadığı, varsa çocukları.

Tekrar intihap olunan mebuslar bu varakayı doldurmaktan vareste iseler de evvelki devredeki vukuatı varakalarına zeyletmekle mükelleftirler.

Bu varaka ahvalde vukubulacak değişiklikler kaydedilmek üzere bir haneyi muhtevi olacaktır.

Her değişiklikte mebus, keyfiyeti tercümei haline hemen kaydettirir.

SÜLEYMAN SIRRI BEY (Bozok) — Efendim, beşinci fıkrada şimdiki ve bundan evvelki meşguliyetleri tabiri vardır. Şimdiki meşguliyetleri mebusluktur. Binaenaleyh, meslek ve meşguliyetleri desek kâfi değil mi efendim?

CAVİT BEY (Diyarbakır) — Doğrudur efendim.

REİS — Şimdiki ve bundan evvelki meşguliyetleri yerine (Meslek ve meşguliyetleri) diyoruz. (Muvafık sesleri)

Efendim, Çankırı Mebusu Talat Bey, üçüncü fıkraya «Milliyet» kelimesinin de ilavesini teklif ediyor.

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Şartı esastır, milliyeti tabii Türktür, Teşkilatı Esasiyeye muvafık değildir bu takrir.

REİS — Beşinci fıkrayı «Meslek ve meşguliyetleri» diye tashihden sonra maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

İntibap Mazbatasının Mebusa Verilmesi

Madde 233. — Mebusluğu kabul olunan zatın esasen iki nüsha olarak tanzim edilen mazbatalardan biri kabul tarihinin ilavesiyle ve Meclisin büyük mühürüyle mühürlenerek o mebusa verilir.

REİS — Mütalaa yoktur. Maddeyi aynen kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edildi.

Efendim, encümen bu maddeden sonra yeni bir madde teklif ediyor, okuyacağız.

Riyaseti Celileye

Çankırı Mebusu Talât Bey, Çankırı Mebusu Yusuf Ziya ve Sivas Mebusu Ziyaattin Beylerin verdikleri tahrir nazari mütalaaaya alınarak 233 ncü maddeden sonra aşağıdaki maddenin müstakil madde olarak kabulünü Heyeti Umumiye teklif ederiz.

Mebuslara Verilecek Mazbata

Her mebusa devrenin sonunda, mebus bulunduğu müddeti ve bu müddet zarfında aldığı tahsisat ile verdiği vergileri ve tekaüt aidatı miktarını gösterir bir mazbata verilir.

AHMET REMZİ BEY (Gaziantep) — Efendim, bu teklif olunan maddenin sonunda tekaüt aidatı miktarını gösterir bir mazbata verilir denmektedir. Sonra; verdiği vergileri dahi göstermek için ayrıca bir kayıt konmuştur. Mebus verdiği vergiyi ekseriya memleketinde verir. Bu nokta nazardan, verdiği vergileri cümlesi burada mutlaklır. Encümen izah etsin. Sonra; tekaüt aidatı miktarı, Meclisten kesilen aidat mıdır. Yoksa hariçten kesilen aidat mıdır?

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Meclis veznesinden kesilen Meclis veznesiyle alâkadar olan paradır.

REİS — Başka mütalaa yoktur. Maddeyi kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edildi.

Hüviyet Cüzdanı, Rozet, Hamail

Madde 234. — Her mebusa üzerinde fotoğrafisini muhtevi ve intihap daire ve devresi yazılı, Meclis Reisi tarafından imzalanmış bir hüviyet cüzdanı verilir. Lâhik Mebuslar, İdare Amirlerince şekli tayin edilecek bir mebusluk rozetini taşıyabilirler.

Merasimde kullanılacak mebusluk alâmeti kenarlarında birer beyaz çizgi ve üzerinde (Türkiye Büyük Millet Meclisi) ibaresi hakkedilmiş bir madeni plakı muhtevi bulunan kırmızı renkli bir hamail ile sonuna asılı mineli bir ay ve yıldızdır.

ŞEFİK BEY (Beyazıt) — Efendim; «Lâhik» sözü fazladır. Mebuslar demek kâfidir.

AHMET REMZİ BEY (Gaziantep) — İdare amirlerince şekli tayin edilecek bir mebusluk rozetini taşıyabilirler. Niçin idare amirlerince şekli tayin ediliyor? Divanı Riyaset daha doğrudur.

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Onu da kabul edelim.

REİS — İki teklif vardır, birisi idare amirleri yerine Riyaset Divanı şeklindedir, diğeri «lâhik» kelimesinin tayyı hakkındadır. Efendim şimdi bir takdir aldım, son fıkranın tayyı hakkındadır.

Riyaseti Celileye

Bu maddenin son fıkrasının tayyı teklif ederim.

Sinop Mebusu

Recep. Zühtü

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Efendim; eski Nizamnamede vardı, geçen sene Mecliste müzakere edilen Nizamnamei Dahilde bu da vardır. Bunu kaldıramayız.

SÜLEYMAN SİRRI BEY (Bozok) — Reis Bey; mebuslar mesela diğer zevat arasında karmakarışık oluyor. Bu fıkra yerindedir. Mebus bu suretle temeyyüz eder.

REİS — Evvela tay teklifini reye arz ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Efendim tay teklifi kabul edilmedi. Şimdi tashih teklifleri vardır. «lâhik» kelimesini kaldırıyoruz. (İdare amirlerince) yerine (Riyaset Divanınca) diyoruz. Encümen de kabul ediyor. Maddeyi tashih veçhile reye arz ediyorum. Maddeyi tashih veçhile kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edildi.

Yirmi Beşinci Bâb

Bu Nizamnameye Ait Zabıtlar

Tadil, İlave, İlgâ

Madde 235. — Bu Nizamnamenin tadil veya bir veyahut daha ziyade maddesinin ilgası veya bu Nizamnameye bir veyahut daha ziyade madde ilavesi hakkında vukubulan teklifler evvel be evvel Teşkilatı Esasiye Encümeninde tetkik ve ondan sonra kanunların müzakeresi usulüne tevfiikle Mecliste müzakere ve intaç edilir. Bu bapta yalnız bir müzakere kâfidir.

Bu Nizamname ile bundan sonra vukubulacak tadilatı Teşkilatı Esasiye Kanununun 35 ncü maddesinde gösterilen şekilde ilana tabi değildir.

Bundan sonra vukubulacak tadilat Meclisçe kabul ile iktiran eder etmez mamulünbih olur.

REİS — Mütalaa var mı efendim?

MUSA KÂZİM BEY (Konya) — Teşkilatı Esasiye Encümeninde tetkik ettiriliyor. Sebebi nedir?

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Öteki encümeni ilga etmiş idik efendim. Reis Beyefendi «Yukarıda madde ilavesi hakkında vukubulan» yerine «vukubulacak» olacak.

Efendim, maddeyi bu tashihle kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Fevkalade Müzakere Usulü

Madde 236. — Bir kanunun bu Nizamnamede gösterilen usulden başka bir surette müzakeresini hükümet teklif ederse, Meclis, yalnız o kanun hakkında hususi bir müzakere usulü tayin edebilir.

MUSA KÂZİM BEY (Konya) — Bu maddeyi niçin koymuşlar efendim?

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Esbabı mucibesini gördünüz. Bazan pek uzun veya ihtisasa taalluk eden maddeler olur. Dünyanın her yerinde buna mümasil işler vukubulmaktadır. (Gürültüler)

Efendim, geçen adli kanunlar hakkında tatbik edilen usule benzer, yapılan şeyin gayrimeşru olması için encümen böyle bir madde tedvinine ihtiyaç gördü.

MUSA KÂZİM BEY (Konya) — Efendim, küll halinde kabul edilecek bazı kavanin vardır ki fevkalade olarak geçen sene kabul ettik. Bu madde çok mutlak bir maddedir. Kanunu Medeni ve emsali gibi mevaddı mühimmeye inhisar etmesi mevzu bahis değildir. Çok mutlaklıktır. Herhangi bir kanunda bir teklif olur ve kabul olunabilir. Mesela Belediye Kanunda da bu olabilir. Olması çok nadir olduğu gibi çok muzur da olabilir. Onun için bu maddeyi kuyut ve şuhut ile tağyir etmek faydalı olur. Hiç olmazsa zapta geçmelidir ki Kanunu Medeni ve saire gibi ana kanunlar küll halinde ihtisasa tabi olan kanun vardır diye zapta geçsin ve encümen bunu ifade etsin. Mutlak bir madde gelmiştir. Hükümet herhangi bir maddenin suverisi fevkaladede müzakeresini talep edebilir. Her meseleye şamildir. Tabii Hükümetin teklifini de kabul ederiz. Bunu bir düstur olarak Nizamnameye koymaktan ise o gibi mevaddı mühimme hakkında Meclis bir karar verir, o karar üzerine o suretle meseleyi intaç eder.

O halde bunu tayyederiz. Her hangi bir madde gelirse onu mühim olarak encümen, Hükümet, hatta Mebuslar teklif ederse fevkalade olarak kabul edilebilir. Fakat böyle mesaili ruzmerrenin hepsi, müza-

kere edilen kanunlar hakkında her dakika fevkalade bir müzakere kabul ve hatta teklif edilebilir. Şekil muzurdur. Mademki Meclis bunlar hakkında karar verecektir. Onlar veya her hangi bir maddei mühimme hakkında kararını verir ve ona münhasır kalır. İstisnalar nevine münhasır olur. Yoksa bunun haricine çıkmak doğru değildir, bunu tayyedelim.

REİS — Efendim; tay teklifi vardır.

Riyaseti Celileye

236 ncı maddenin tayyını teklif ederim.

Sinop

Recep Zühtü

REİS — Bir teklif daha vardır. Bunda da «Münhasıran ihtisasa taalluk eden» fıkrasının ilâvesini teklif ediyor. Evvelâ maddenin tayyını reye arz edeceğim. Tayyın esbabı mucibesini Musa Kâzım Bey izah etti. Bu esbabı mucibeye binaen maddenin tayyını reye arz ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın, kabul edilmiştir.

Bu Nizamnamenin Tefsiri

Madde 237. — Bu Nizamnamenin tefsiri kanunların tefsiri usulüne tabidir.

REİS — Mütalaa var mı efendim? Maddeyi reyinize arz ediyorum, kabul edenler lütfen el kaldırsın, kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Bu Nizamname ile Mülga Nizamname ve Kararlar

Madde 238. — Sabık Meclisi Mebusanın Nizamnamei Dahilisi ile Türkiye Büyük Millet Meclisinin 23 . 2 . 1338 tarihli ve 38, 40 48, 49, 66, 79, 83 numaralı kararları mülğadır.

SÜLEYMAN SIRRI BEY (Bozok) — Bu kararları izah etsinler de anlayalım ne imiş.

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Efendim, bir bir aklımda değil, fihrist kadar insanın akli olamaz. Kalem vasıtasıyla şimdiye kadar Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu bapta ne kadar mukarreratı var ise hepsini çıkarttık. Hatta zannediyorum ki bunun nüshai saniyesini de zatiâliniz bendenize tevdi ettiniz. Ondan dolayı da bendeniz size teşekkür ettim idi.

SÜLEYMAN SIRRI BEY (Bozok) — Demin bir madde kabul olundu. İki aydan fazla müddet için mebuslara tahsisat verilmez diyor. Halbuki 315 numaralı bir kanun var, orada üç ay mezuniyet alan mebusa tahsisat veriyor. Üç aydan fazlası için vermiyor.

Demek ki Nizamnameye giren bir madde Nisabı Müzakere Kanununu tadil ediyor. Böylece kanunla madde taarruz ediyor.

REİS — Efendim, kabul edilen maddenin son fıkrası vâzıhtır. Meclis kararına mütevakkıftır şeklinde dir. Yani Nisabı Müzakere Kanununun süveri tatbikiyesini bir karara rapteden maddedir, taaruz yoktur. Son fıkra vâzıhtır. Başka mütalâa var mı? Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın, kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Meriyetin Başlangıcı.

Madde 239. — Bu Nizamname kabulünden itibaren mer'idir.

Riyaseti Celileye

Meclisi Alinin geçen senelerde olduğu gibi az bir müddet sonra faaliyetini tatil etmesi ihtimali mevcut olduğundan yeni Nizamnamenin kabulünden itibaren mer'i olması kabul edilen 220 nci madde mucibince azasının adedi eksik olan encümenlere lâzımgelen intihap muamelesinin tatbikine belki de zaman ve imkân bırakmayacaktır. Binaenaleyh, maddenin aşağıdaki şekilde tadilini teklif ederim :

Bu Nizamname 1 Teşrinisani 1927 tarihinden itibaren mer'idir.

Konya
Naim Hazım

Riyaseti Celileye

239 ncu maddenin şöylece değiştirilmesini teklif ederim. «Bu Nizamname ahkâmı 1927 senesi teşrinisanisinin birinci gününden itibaren mer'idir.»

Denizli Mebusu
Haydar Rüştü

(Muvafık sesleri)

REİS — Fevkalâde içtimalarda eski nizamname mi mer'i olacaktır?? (Tabii sesleri) Bu maddenin esbabı mucibesi yalnız encümen teşkilâtına aittir. Yalnız bu madde de bu teşkilât yapılamaz, fakat fevkalâde bir içtima gelecek içtimaa iltisak, inzımam edebilir.

NAİM HAZİM BEY (Konya) — Efendim, esas maddenin tadilidir. Esbabı mucibesinde arz edilmiştir.

REİS — Efendim, gelecek devrei intihabiye mebusları fevkalâde içtima ederler ve alelâde içtimalar iltisak edebilir.

CELÂL NURİ BEY (Gelibolu) — Efendim, Naim Hâzım Beyin takririni kabul etmek olamaz. Bu, keen ne üçüncü devreye münhasır olarak bir ka-

nun yapıyoruz, kendimiz yaptığımız kanunla mükellef değil gibi bir mana çıkar. (Hayır sesleri). Lütfedin; bir kanuna, evvel be evvel o kanunu yapan Heyeti Celile riayet eder. Binaenaleyh burada yalnız iki nokta bizim nazarı dikkatimizi celbetmiştir. Devre sonuna gelmiştir. Sonuna geldiği için ve hafta Bütçe Encümeni de bütçeyi çıkardığı için bunu tezyidi lâzımgelmez. Bir de Bahriye Encümeni vardır. Bu Bahriye Encümeninin de teşkiline lüzum yoktur. İkinci kâtiplerin adedinin tenkisi bir mesele olur. Altı kâtipten ikisi nasıl çıkarılır? Kura mı çekilecektir. Bu da muayyen olmadığı için bir madde teklif ediyorum. (Bu Nizamname kabulünden itibaren mer'idir.) Maddenin kabulüyle beraber bir muvakkat madde teklif edeceğim. (Hayır sesleri) Nasıl olur? Bizim yaptığımız Nizamnameyi biz tatbik etmemiş oluruz.

NIYAZİ BEY (Mersin) — Efendim her yerde âdettir. Nizamnamei Dahiliye ait bir madde kabul edilse ve vazedilse kabul edildiği günden itibaren mer'i olur. Biz bu nizamnameyi yapıyorsak Meclisin usulü müzakeresini ve sairesini tanzim etmek maksadıyladır. Binaenaleyh faydalı olacağına kaani olarak yapıyoruz. Faydalı olacağına kaani olduğumuz bir şeyi halen tatbikte mahzur yoktur.

Celâl Nuri Beyefendinin söyledikleri bazı itirazlar da varit değildir, hepsi kabili ıslahıdır.

Bahusus Meclisin ne kadar daha devam edeceğini katî surette kestirmek mümkün değildir. Belki bir ay, belki iki ay devam edebilir, veyahut iki ay sonra tekrar içtima edebilir. Neden bunu gelecek devrei içtimaie kadar tehir edelim. Bunda bir mana yoktur. Bendenizin noktai nazarım - birçok arkadaşlar da belki bu fikirdedir - hemen tatbik edelim.

HÜSEYİN RIFKI BEY (Edirne) — Efendim, bu meselede birisi nazarı, diğeri amelî iki noktai nazara tebarüz eder. Encümenin ve encümen mensubini beylerin buyurdıkları çok doğrudur. Diğer taraftan tatbikat noktai nazarından da derhal kabul edip de bunun icabatına tevessül etmek doğru değildir. Bu iki noktai nazarı telif etmek için bendeniz şunu teklif ediyorum. Müzakeratın Meclisin kapanacağı güne kadar tehiridir ve kapanacağı gün Heyeti Umumiyesini müzakere ile bitirip madde mucibince kabûl anından mer'iyetini nazarı dikkate almaktır. (Bu pek münazaahlı olur sesleri)

NAİM HAZİM BEY (Konya) — Bir sual arz edeceğim. Kabul ettiğimiz maddelerden birisi de Makâmı Riyasete ait konaktır. Bu maddenin mer'i olması

İlâzımgelirse Makamı Riyasete konak İlâzımdır. Sonra Bahriye Encümeninin toplanması müşküldür. Mevcut azanın adedi buna kâfi değildir. (Reye sesleri)

REİS — Efendim, Recep Zühtü Beyin de takriri vardır.

Riyaseti Celileye

Şu şekilde tadilini teklif eylerim :

Bu Nizamname 1926 - 1927 devrei içtimaiyesinin nihayetinden itibaren mer'idir.

Sinop

Recep Zühtü

Riyaseti Celileye

Bu Nizamname kabulünden bir ay sonra mer'idir.

İstanbul

Hakkı Şinasi

CELÂL NURÎ BEY (Gelibolu) — Encümen bunu kabul eder Reis Bey.

REŞİT BEY (Malatya) — Efendim, Meclis müstemirdir. Teşkilâtı Esasiye Kanunu mucibince altı aydan aşağı tatil yapamayacaktır. İsterse müstemiren bir sene de devam edecektir. Tatilinden sonra da fevkalâde olarak içtima ederse yine eski Nizamname mucibince mi ifayı vazife edecektir? Bu usule muvafıktır, kabulü İlâzımdır. Ama bazı encümenler ilga edilmiştir. Onlar şurada bir aylık için yine teessüs edebilir. İş olur; olmaz, bakılabilir. Altı tane kâtip

de dörde inmiştir. Bir ay için yine altı kâtip devam edebilir. Encümenin maddesi çok doğrudur. Maddei kanuniyenin aynen kabulü İlâzımdır.

CELÂL NURÎ BEY (Gelibolu) — Efendim, Hakkı Şinasi Paşa Hazretlerinin takrirleri çok doğrudur. Bazı istihzarat olabilir. Bir ay sonraya mer'iyeti talik edecek olursak daha münasip olur.

REİS — Efendim, Encümen kendi maddesinin kabulü takdirinde bazı teşkilâtta tadilât icra edilmeyeceğini ifade edecek bir maddei muvakkate de koyacaktır. Tensip buyurursanız zaten sebkürapt için Nizamnameyi encümene vereceğiz. Bu maddeyi de verelim. (Güzel sesleri) Encümen tetkik etsin. Bu maddeyi encümene veriyorum. Kanunun heyeti umumiyesinin reye vaz'ını, kanunun sebkürapt ve numara tashihleri muamelesinin icrasından sonra yani gelecek celseye talik ediyoruz efendim.

Efendim, Remzi Beyin kelime tashihleri hakkında teklifi vardır. Bu Nizamnamede (Bütçe) denilmiştir. Teşkilâtı Esasiye Kanununda buna (Muvazenei Umumiye) tabir edilmiştir. Münafat olmaması için münasip görülürse bir şekil teklif ediyorum diyorlar.

CELÂL NURÎ BEY (Gelibolu) — Nazarı dikkate aldık, eğer madde kabul edilmiş olsa idi şimdi teklif edecektik.

REİS — Efendim, vaktimiz gecikmiştir. Pazartesi günü saat 14'te içtima edilmek üzere celseyi tatil ediyorum.

Hıtamı Müzakerat; Saat : 15,47

